АГУУЕХЭ ҮҮСХЭЛЬЭЭ—КОММУНИС АЖАЛАЙ ИЛАЛТАДА!

…НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

…й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 88 (11991)
1969 оной апрелиин 13, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВТЭЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Чехословакиин Социалис Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр В. Коуцкитай уулзаба.

Совет-чехословак харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые хаража үзэһэн хөөрэлдөөн хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

…ҮСЭГЭЛДЭР БҮХЭСОЮЗНА ЛЕНИНСКЭ СУББОТНИК БОЛОО

…спубликымнай бүхы ажалшад субботнигто бүгэдөөрэн хабаадаа. **Коммунис ажалай …тын һайндэр. Олон миллион түхэриг табан жэлэй жасада оруулагдаба.** *Парти арад …й бата нэгэдэлые ажалшаднай үүсхэлтэ хэрэгээрээ үшөө дахин гэршэлбэ.*

…ОЛЮЦИОННО ЗАНШАЛ—КОММУНИС …ЖАЛ—ХАБАРАЙ ҺАЙНДЭР

…ублика доторнай болоһон коммунис субботнигһоо репортаж

…но уг заншал — … Совет арадай шэн… шухалын шухала …эн!

…апрелиин 12-то Мос… …чная станциин бүлэг … түрүү хүдэлмэри… …оойнгоо мандахын, …ние түргөөр дара… …дэлмэриингөө сагай … соогоо үлэжэ, һайн …эгүйгөөр гурбан …арилжа, тэрэ үеын … Зүүн фронтдо …тэй. Революционно …й энэ гайхамшагта …ые Ленин багша …ал» гэжэ нэрлээд. … хүгжэлтэдэ тэрэ… … түргэ дүүргэхэ бай… …ка, коммунизмын … гэжэ тодорхойлһон

…н эдэ үгэнүүдэй сэ… …, «Агууехэ үүсхэ… …дха шанарынь удан… …ал дээрэмнай ха… …бэлэй. Тэрэ үедэ, …шаад онуудаар ком… …гуудые үнгэргэжэ, … анги, таряашад, ин… …циалис общество …ые өөһэдынгөө …гэл шухала хэрэг … дахин гэршэлээ …л саашадаа совет …, табяад онуудай …сдэн дэмжэгдэжэ, …жэ, бүгэдэниитын …оонэй үргэн дүлэ …циалис обществые … хүсэн болоод, ал… …мание асараа.

…убботник үнгэргэхэ …ые хүн зон хүхюу …таа. Түрүү пред… коллективүүд — «Теплоприбор», авиа…дай, нарин сэмбын …РЗ-эйн болон рес… бусад городуудай …ай коллективүүд …һаа эхилжэ, ком…то эршэмтэйгээр …аа һэн. Эдэ үдэр… …дөөгэймнай таряа… …а тарилгада түгэ… малайнгаа үбэл… …гээр үнгэргэхэ гэ… …хатэйгээр хүдэлөө. … һара ажалай ха… …бэржэ байнхай.

… даабари үлүүлэн

дүүргэбэ!», «Эды шэнээн продукци даабарнһаа гадуур үгөөбди!», «Агуу багшын алдарта ойдо минии бэлэг — ажалай амжалта!». «Коммунис субботник — манай хэрэг!». «Апрелиин 12—габшагай ажалай үдэр!» — иимэ мэдээсэлнүүд, ажалша зоной үнэн сэдьхэлһээ гараһан үгэнүүд эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй зэдэлжэ байгаа.

Субботнигой үглөө. Огторгойн бордоһо саһаар бургаашье һаань, Улаан-Үдэ городой шэг шарай урданайхиһаа ондоо, һайндэрэйхи шэнги болонхой. Алишье квартал, үйлсэ гудамжада, предприяти, эмхи зургаанай газаа: «Мүнөөдэр — коммунис субботник!», «Бүгэдөөрэн — субботнигто!», «Агууехэ Ленинэй ойдо!», «Түсэбтэ табан ж э л ы е — болзорһоонь урид!». «Субботнигто — габшагай ажал!», «Коммунис ажал мандаг!», «Коммунизм мандаха болтогой!» гэһэн лозунгнууд, транспарантнууд, уряанууд!

Иимэ уряанууд мүн аймагуудай түбүүдтэ, һуурин тосхон бүхэндэ дэлгээтэй гээд манай корреспондентнүүд мэдээсэбэ.

Городой транспортын ябажа эхилхэтэй сасуу хүн зон саб байса хүдэлмэришэ ёһоор хубсаланхай, бүлэг бүлэгөөрөө трамвайн, автобусой байдаг газарнуудта, мүн ябагааршье иишэ тиишээ һүндэлжэ, залуу хүбүүд, басагадай шог зугаатай шууялдаанай, һургуулиин үхибүүдэй жэргэлдээнэй, ажалша зоной аалим хөөрэлдөөнэй, хүгжэм дуунуудай абяан городой түбшье, захашье гудамжануудаар зэдэлжэ байба. Иимэ оршон байдалда ажалша хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэн баяраар билтаранхай. Коммунис субботник! Мүнөө манай социалис обществын агууехэ хүгжэлтэ туйлаад байхадань, коммунис субботник иимээр эхилхэл ёһоороо эхилээ.

Энэ үедэ хүдөөһөө мэдээсэл ороно.

Колхоз, совхозуудай ажалшад коммунис субботнигто бүгэдөөрөө гаранхай. Малай фермэ, отаранууд дээрэ, ток болон сабшалан дээрэ, мүн һуурин тосхоноо сэбэрлэхэ, һургуули, клуб бариха газарта хүн зон олон, ехэ хүлгөөтэй, хүхюу зугаатай. Халуун ажалай охин дэлбэржэ эхилээ.

Иигэжэ республикымнай бүхы булан тохой бүхэнөөр, түбүүд болон һуурин газарнуудаар хүн зоной хүлгөөн эртэнһээ эхилээ. Эршэтэй ажалай, коммунис субботнигой үдэр иигэжэ эхилэнгүй яаха һэм. Ёһотойл һайндэр, ажалай гайхамшагта һайндэр! Энэл даа совет арадай революционно уг заншал!

* * *

УЛААН-ҮДЭ

ЛВРЗ — Буряад оронойнай промышленностиин эгээл томо предприятинуудай нэгэн, Ленинэй орденто түрүү завод.

Заводой хашаагай үүдэн дээгүүр мантан томо үзэгүүдээр бэшэгдэһэн: «Бүгэдөөрөө коммунис субботнигто!». «Ажалай үндэр бүтээсэ туйлая!» гэһэн уряанууд.

Заводой хашаа руу орожо байһан үй түмэн хүдэлмэришэдые оркестрэй иргэуу аялга угтана.

Саг үшөөл эртэ. 7 часһаа һая үнгэржэ байба.

Локомотив хабсаралгын цех. Бүхы хүдэлмэришэд талмай дээрээ сугларба. Коммунис субботнигой һайндэрэй митинг нээгдэбэ. Эгээн түрүүн, заводой үнинэй хүдэлмэришэн, мүнөө пенсидэ гарабашье, энэ субботнигто хабаадалсахаяа ерэһэн, социалис Ажалай Герой Петр Петрович Милин үгэ абаба. Тус заводой барилгада хабаадалсаһан нүхэр Милин хүдэлмэришэн ангиин заншалта субботнигууд. воскреснигүүдэй эндэ али зэргэ үндэр үүсхэлтэйгээр үнгэргэгдэдэг байһан тухай дурсаха зуураа, мүнөө энэ субботнигой онсо ехэ удхатай байһание тэмдэглэн, энэ үдэрые ажалай үндэр амжалтын жэшээ болгоё гэжэ уряалба.

Тус цехэй комсомолшууд оронойнгоо залуушуулай уряалаар коммунис субботнигой 50 жэлэй ойдо бэлэдхэһээр үнихэнэй юм. Мартын 12-һоо апрелиин 12 хүрэтэр габшагай ажалай һара соносхогдоһон байна. Энэ үе соо цехэй комсомолшууд ажалһаа сүлөө сагтаа ажаллажа, нэгэ вагон түсэбһөө гадуур заһабарилжа дүүргээд, мүнөөдэр эрхим сэгнэлтэтэйгээр тушааба. Комсомолшууд ажалайнгаа сагһаа нэгэ час үлүү хүдэлөө.

Заводой цех, участок бүридэ хүдэлмэришэд ажалайнгаа эхилхэһээ 30 минута урид хүдэлмэрилхэ газартаа ерээд байгаа. Энэ үедэ цех бүридэ хүдэлмэришэдэй митингнүүд үнгэргэгдөө.

Заводой олон цех, бригаданууд үдэрэйнгөө ажалай нормые 200 процент хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн социалис уялгануудые абаһан байна. Энэ коммунис субботнигто 8361 хүн хабаадалсаба. Тиин нэгэ үдэрэй туршада 200 мянга гаран түхэригэй продукци бүтээгдэхээр багсаагдана.

Коммунис субботнигой габшагай хүдэлмэриин эхилһээр дүрбэн час үнгэрөөд байхада. Юрий Жучков, нүхэд Бондаренко, Ефимов гэгшэдэй ударидадаг бригаданууд халаанайнгаа нормые 100 процент дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ. Тиигээд эдэ бригаданууд ажалайнгаа сагай дүүрэтэр үшөө нэгэ үдэрэй даалгабари бэелүүлхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Буряадай гигантын хүдэлмэришэд агууехэ үүсхэлэй 50 жэлэй ойе ажалай алдар габьяагай һайндэрөөр тэмдэглэбэ.

ХЯАГТА

Коммунис субботнигто хабаадаһан аймагай ажалшад айхабтар ехэ хүдэлмэри хэбэ. Энэ үдэр трикотажна фабрикын 950 хүдэлмэришэд 1,5 тонно утаһа ээрэһэн, 9 мянган хэһэг хубсаһа нэхэбэ. Гадна фабрикынгаа тосхоние сэбэрлэһэн, стадионоо хорёолһон, гоёоһон байна.

Гидротехникумэй коллектив бултанһаа эртэ субботнигто гараа. Хамта 450 хүн энэ үдэр хүдэлөө. Тэдэнэрэй хахадһаа олонхинь 48 квартиратай гэрэй барилгада хүдэлөө, 200 хүниинь хирпиисын заводто ажаллаа.

Хяагта городой соёлой ордоной барилгада 200 хүн хүдэлөө. Мүнөө энэ ордоной нэгэдэхи дабхар баригдаба.

Медицинскэ училищиин 270 гаран хүн комсомолой парк, городой саад болбосон түхэлтэй болгохо, городой гудамжа гоёохо хүдэлмэридэ хабаадаа.

Хүдөө тосхон, һууринуудташье ехэ хүдэлмэриин охин буураагүй. Колхоз, совхозуудай хүдэлмэришэд даалгагдаһан ажалдаа хүдэлхынгөө хажуугаар, нилээд жэжэ божо хүдэлмэри бүтээгээ. Хираагай-Адаг тосхоной ажалшад, хамта 240 гаран хүн, дунда һургуулиин байшангай барилгада хүдэлжэ гараа.

Хүдөө нютагуудаар 100—200 хүн сабшалан сэбэрлэхэ, аргал шэбхэ зөөхэ, һургааг бэлдэхэ, полисадник шэнэлхэ, шэнээр бариха хэдэлмэридэ ябаа.

Бүхыдөө аймаг дотор 10 мянга гаран хүн коммунис субботнигто хабаадаһан байна.

— Субботнигто юрын үдэрһөө бури габшагайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэбди,— гэжэ трикотажна фабрикын хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник, Ленинэй орденто Цыренжигмыт Молоновагай хэлэһэн үгэ бүгэдын хүсэл эрмэлзэлые харуулаа.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электро-машинна цехэй хүдэлмэрилэгшэд субботнигто гарахынгаа урда тээ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЗАХААМИН

Михайловка тосхоной олон ажалшад бүхэсоюзна ленинскэ субботнигто олоороо гараба. Хамтадаа 450 колхознигууд, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажахыда хүдэлмэрилөө.

Колесно юһэн, гусеничнa гурбан трактор, ашаанай 5 машина, «Дружба» гэжэ дүрбэн хюрөө энэ үдэр ажалда хабаадуулагдаба. Барилга, нуга сабшалан дээрэ, ойдошье ехэ ажал хэгдээ.

Энэ субботнигто хамтадаа 427 түхэригэй сэнтэй ажал хэгдэбэ. Энэнь табан жэлэй жасада зорюулагдаха юм.

Мүн Закаменск городто энэ субботнигто олон хүн хабаадаба. Хамтадаа дүрбэ мянга зургаан зуугаад хүн — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, тэрээндэ хабаатай предприятинуудай, организацинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженернүүд, технигүүд энэ үдэр элдэб ажалда хүдэлмэрилөө.

БЭШҮҮР

Аймагай түб тосхондо субботын үглөөнһөө хойшо автомашинанууд хойшо урагшаа гүйлгэлдэжэ, ажалайнгаа хубсаһа үмдэһэн хүнүүд гудамжаар дүүрэн. Хаа хаанагүй уряа, лозунгнууд.

Энэ үдэр Бэшүүрэй дунда һургуулиин байшан бариха хүдэлмэридэ 80 гаран хүн хабаадажа, нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. Илантаяа жолоошодой һургуулиин коллектив эршэмтэй һайнаар хүдэлбэ. Эдэнэр хирпиисээр барилга хэлсээ. барилгын материал зөөлсөө.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин, милициин хүдэлмэрилэгшэд, хамта 30 гаран хүн Хёлгын леспромхоздо ошожо, түлеэ бэлдээд, тэрэнээ аймагай һургуулинуудта зөөһэн байна. Райпотребсоюзай, автопаркын коллективүүд мүн лэ ойдо ошожо тайраһан түлеэгээ пекарнида зөөгөө.

Субботнигто хабаадаһан комхозой хүдэлмэрилэгшэд жэжэ хайр шулуу зөөжэ, аймагай түбэй талмайнуудые гоёоһон, гудроноор хушаһан байна. Энэ хүдэлмэридэ 40 гаран хүн хабаадаа.

«Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй коллективэй 120 гаран хүн өөһэдынгөө клубай барилгада хүдэлөө. Эдэнэр шлак зөөжэ, тэрээгээрээ барилга хээ.

Оёдолой фабрикын 170 хүн шэнэ байрынгаа газаагуурхие сэбэрлээ.

Һурагшад энэ үдэр макулатура, түмэрэй хаядаһа ехээр суглуулба. 8—10 классуудай һурагшад колхоз, совхозуудай сабшалан дээрэ хүдэлөө, таряалангай һолоомо һүрилөө.

ТҮНХЭН

Үндэр һарьдаг, уула хада газарай уларил хабарай үедэ тоншье тогтуурига байдаг. Үглөөнһөө эхилээд огторгой бүрхэжэ, саһан бадхашаба... Теэд энээндэнь манай Түнхэнэй голоорхин заашье һаатаагүй. Тэдэнэй халуун эрмэлзэл, эршэмтэй ехэ эдэбхи оролдолго байгаалиин бэрхэшээлые ябууд дабажа гараа. Ашаа зөөһэн автомашинанууд шабарта унабашье, һаатаагүй. Тала хээрэ, газаа хүдэлжэ байһан зоншье хэхэл юумэеэ хэжэ байба. Хэлэһэнээ баримтал һууб. Туранай совхоздо 130 хүн гаража, Ниловкэһээ Хойто гол хүрэтэр ошоһон харгы зам модо шулууһаа сэбэрлээ, заһабарилаа. Мүн 153 залуушуул болон комсомолшууд малай хашаа хорёонуудые наг шэбхэһээ арилгаа, тэрэнээ поли болон сабшалангай газар дээрэ абаашажа тараагаа.

«Восточные Саяны» совхозой наһатайшуул болон залуушуул эбэртэ малай болон хонидой фермэнүүдтэ ошожо, ехэхэн хэмжээнэй түлеэ бэлдхээ, үбһэ хулһа шэрэлсээ.

Саянай совхозойхид тухай дурдаха болоо һаа, 200-гаад хүн таряалан дээрэ гаража, шулуу суглуулаа. Эндэ мүн бэшэшье ехэ ажал хэгдээ.

Тоолохо болоо һаа, ондоошье газар нютагуудта ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри бүтээ.

Субботник гээшэ үнэхөөрөө ехэ эдэбхи үүсхэлэй, дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна.

ХОРИ

Коммунис субботнигой үдэр аймагай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, промышленна предприятинуудай инженер, технигүүд болон алба хаагшад, һургуулинуудай коллективүүд шефтээ абаһан совхозуудтаа туһалхаар олоороо гараба. Энэ үдэр, жэшээнь, «Георгиевский» совхоздо 900 гаран, тэрэ тоодо ганса Хориин леспромхозһоо 400 шахуу хүнүүд ерэжэ, малай байрануудые наг шэбхэһээнь сэбэрлэһэн, сабшалан, таряалан дээрэ зөөһэн, сабшалан арилтаһан, һургааг отолһон, барилга дээрэ хүдэлһэн байна.

Энэ үдэр Үдын совхоздо 700 гаран, Анаагай совхоздо 600 гаран хүн ондоо тээһээ ерэжэ, габшагай ажалаараа хамһалсаа, ехэ юумэ бүтээгээ.

М. НИМАЕВ, Д. ЦЫБЕНОВ, С. КЛИМОВ, Р. КУЛАКОВА, А. КАУРОВА, А. МЕЗЕНЦЕВ, З. БОРИСОВА.

…ДЭЭРЭ: Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой хүдэлмэришэд олониитын коммунис суб… …совхозойнгоо теплицэ дээрэ ажаллажа байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

…УЕХЭ ҮҮСХЭЛЭЙ УГ ЗАЛГАМЖАЛАГШАД

…ммунис субботнигой болоһоор 50 жэ…ан, Московско түмэр замай Москва… гэжэ локомотивна депогой үйлэдбэ…эй—коммунис ажалай ударнигуудай …амшадай соёлой байшан соо апре…

…одгорный, В. В. Гришин болон буса… ерэхэдэнь, сугларагшад халуунаар

…ровочная гэжэ локомотивна депогой …етарь **В. С. Добычин** суглаа нээгээ. …гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй … Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. В.** …рагшадта хандажа үгэ хэбэбэ. …гай, СССР-эй, Верховно Соведэй …Советскэ правительствын даалгабаряар Н. В. Подгорный Москва-Сортировочная гэжэ депогой туг дээрэ Ленинэй орден хадаба. Үйлэдбэри дээрэхи ажал ябуулгадаа, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнь түлөө, түрүүшын коммунис субботнигуудай болоһоор 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, тус депогой коллектив Ленинэй орденоор шагнагдаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь **В. В. Гришин** болон бусад суглаан дээрэ үгэ хэлэбэд.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые сугларагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

(ТАСС).

ЗАМБУУЛИНИЕ ШЭНЖЭЛХЭ ЗАМАЙ ЭХИ ТАБИГШАДАЙ ҺАЙНДЭР

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан болобо

Арад ниитын ехэ һайндэр болоһон гайхамшаг хоёр үдэрые манай орон апрелиин 12-то тэмдэглээ. Энэ хадаа түрүүшын коммунис субботнигуудай үнгэргэгдэһөөр 50 жэлэй ой, Космонавтикын үдэр—дэлхэй шадархи замбуулинай дайда соогуур коммунист Юрий Гагаринай ниидэһээр найман жэлэй ой болоно. Совет хүнүүдэй сэдьхэл бодолой баялиг, эдэнэй бэлиг шадабари, коммунис байгуулалтада хамаг хүсэеэ зорюулха гэһэн буурашагүй эрмэлзэлын … хоёр гайхамшаг ябуулга дотор эли тодоор, түгэс бүринөөр харагдана.

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан, ниислэлэй ажалшадай ба Московско га… …изоной сэрэгшэдэй баярай суглаан апрелиин 11-дэ Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болобо. Эрдэмтэд, инженернүүд, Совет Армиин сэрэгшэд зал соо дүүрэн сугларaа. Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ совет программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадаһан олохон хүнүүд эндэ бии байба. СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, гадаадын айлшад, журналистнууд зал соо сугларанхай.

Суглаанай президиумдэ нүхэд А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, М. С. Соломенцев гэгшэдэй, мүн совет гүрэнэй ба партийна ажал ябуулагшадай, СССР-эй летчигууд-космонавтнуудай ерэхэдэнь, суглаашад удаан альга ташалгаар амаршалан угтаа.

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигша Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтаха зорилготой бэлэдхэлээр үүдхэгдэһэн политическэ ба ажалай асари ехэ дэбжэлтын оршон байдалда совет арад мүнөө жэлэй Космонавтикын үдэрые тэмдэглэжэ байна гэжэ, Москва хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Ф. Промыслов** суглаа нээхэдээ хэлэбэ.

Советскэ Союзай гимн гүйсэдхэгдэн, һүртэйгөөр ханхинаа. Москвагай һургуулиинхид суглаанай президиумэй гэшүүдтэ сэсэгүүдые барюулба.

СССР-эй Наукануудай академиин президент, академик **М. В. Келдыш** тэ үгэ үгтэбэ.

— Космонавтикын үдэр хадаа замбуулинай дайдые шэнжэлхэ ба ашаглаха хэрэгтэ манай ороной—Космонавтикын Эхэ ороной туйлаһан амжалтануудые шалган харалтын үдэр болоно манайда үнгэргэгдэдэг гэжэ эрдэмтэ тэмдэглээ. Совет гражданин Юрий Гагаринай замбуулин худар анха түрүүн дэгдэн дүүлижэ, замбуулин соогуур хүнэй ниидэхэ үе сагай эхи табигша 1961 оной апрелиин 12-ой түүхэтэ үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдан, совет эрдэм, техникын энэ һайндэр тогтоогдоһон юм. Энээнние 1969 онһоо хойшо Авиациин ба космонавтын талаар залуушуулай бүхэдэлхэйн үдэр болгон тэмдэглэхэ гэжэ Уласхоорондын авиационно федераци шиидхэһэн байна. Энэ хадаа космонавтикые хүгжөөхэ бүхы хэрэгтэ Гагаринай ниидэлгын гайхамшаг удха шанартай байһые мэдэрэлгын, замбуулиние шэнжэлэн, ашаглалгын талаар совет арадай туйлаһан асари ехэ илалта амжалтануудые мэдэрэлгын үшөө нэгэ гэршэ болоно.

Замбуулин соогуур хүнэй ниидэлгын эхи табиһан Советскэ Союз космонавтика саашадань хүгжөөхэ хэдэ хэдэн алхамуудые үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ хээ. Юрий Гагаринай дэлхэй дээрэ анха түрүүн замбуулин худар ниидэһэнһээ хойшо бүлэг бүлэгөөрөө, тэрэ тоодо—эхэнэр космонавт Валентина Николаева-Терешковагай хабаадалгатайгаар ниидэһэн, замбуулинай олон һууритай онгосонуудаар ниидэһэн байна. Космонавт Алексей Леонов хамагһаа түрүүлэн замбуулинай дайда руу гаража ябаад үзөө бэлэй. Дэлхэйе тойрон ниидэдэг хэмэл ододой замда автомадай туһаламжаар манай онгосонуудые анха түрүүн залгалдуулан холбоһон ушар космонавтикые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи хуудаһанда).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭМХИДХЭХЫ ХҮСЭН

Ажалай хаһа дүүрэбэ. Автобус соо хэдэн хүнүүд орожо һууба. Эгээл һүүлдэнь бригадир Иван Иннокентьевич Скосырский аалиханаар орожо һуури эзэлнэ. Эдэ улад тээшэ хаража байхада, хоорондоо танилнууд аад, юундэшьеб нэгэшье үгэ хэлсэнэгүй. Теэд харгыгаар шуумайжа, тооһо бурьюулан ябаһан машинын моорнүүлэй гансата хонхорхой соогуур һолжорон гарахада, бултэ нойрһоо һэриһэн юумэтэл, залд гэлдэшэбэ.

Нэгэниинь участогай десятник Валя Захарова тээшэ хараад:

— Хэр ажаллажа байнабта?— гээд һурана.

— 96 кубометр!

Хөөрэлдөөн гааращаба. Энэ үдэр суббото аад, ажалынь эртэ дүүрээ ха юм. Харин урда үдэрынь хүдэлмэриин долоон часта 85 кубометр модон буулгагдаһан байгаа. Теэд...

— Мүнөөдэр үшөө ехэ ха юм. Аяар 11 кубометрээр ехэл. Ажалай богонихон үдэртэ нэгэ хахад нормо дүүргэнэдэ,—гээд заримашуул гайхалсана хэбэртэй. Энэ амжалтадаа бригадын гэшүүдшье, бригадиршье өөрөө сэдьхэлээ ханажа байгаа һэн. Илангаяа бригадир Скосырскида, партийна бүлэгые ударидажа байһан хүндэ иимэ зугаа дуулажа байхадань бүришье һаа һайн байжа болоо.

Энэ партийна бүлэг Лебяжинскын модо бэлэдхэлэй пунктда эмхидхэгдэһээр удаан болоогүй. Хахад жэлэй туршада коммунистнуудынь хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, ажалшадай найдабарида хүртэжэ шадаа.

Партийна бүлэгэй хүдэлмэриин түрүүшын алхам хаанаһаа эхитэйб? Иван Иннокентьевич бодолгото болон һуутараа, һонирхолтойгоор хөөрэжэ захалба.

— Коммунистнуудай үүргэ ехэ. Партийна бүлэгэй эмхидхэгдээд байхадань, хэхэ ажалал түсэблэжэ захалаа һэмди. Тиигэхэдээ маанадта юу мэдэхэмнай хэрэгтэй байгааб гэхэдэ, ажалшад бүхэнтэеэ танилсажа, хэн юу хэжэ шадахаб — тэрэнииие ойлгожо абаһан, партийна бүлэгэй зүгһөө ажалшадта туһа нүлөө болохоор ямар хүдэлмэри ябуулхаб гэжэ зүбшэдэг болообди. Коммунистнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхадаа, ажалшадтаяа үргэн холбоотой байха зэргэтэй ха юм,— гээд партгрупоорг хөөрэнэ.

Зүб даа! Ажалшадай, коллективэй бэелүүлхэ зорилгые мэдэнгүйгөөр, тэдэнэй анхаралые харангүйгөөр ямаршье политическэ хүдэлмэри ябуулхын аргагүй байдаг. Түрүүн коллектив соо элдэб ушарнууд үзэгдэдэг байгаа. Зарим хүнүүд ажалһаа гээгдэхэ, тиигээд тэрэнь бүхы коллективэй түсэбэй дүүргэлтэдэ һаалта болохо. Иимэ байдалай үзэгдөөд байхада, ажалай журам тухай асуудал партийна бүлэгтэ заатагүй зүбшэгдэхэ ёһотой болоно.

Үе үе болоод ажалай журам эбдэдэг хүнүүд коммунистнуудай урда харюусалаг. Үгышье һаа, партийна бүлэгэйхид тиимэ уладые ажалшадай суглаан дээрэ шүүмжэлхыень эмхидхэдэг, тэндэ заримашуул нюураа улайтараа харюусаха болоходоо, юундэ тиигээбиб гэхэ баатай болотшо һэн. Мүн партийна бүлэгэй хүдэлмэридэ ондоошье арганууд хэрэглэгдэнэ. Ажалдаа муугаар хандаһан хүнүүдтэй коммунистнууд өөһэдтэйнь хөөрэлдэжэ: «шиниии муугаар хүдэлжэ байхада ганса өөртэшни муу байдаггүй, коллективэйнгээ урдаа табиһан зорилгые, түсэбэйнь дүүргэлтые хангана гүй гээшэш» гэхэдэнь, ажалшад ойлгохо баатай болоно бшуу. Партийна бүлэгэйнь анханай игэжэ эмхидхэгдэһэн хүдэлмэри ажалай бүтээсэдэ горитой нүлөөлдэг болоо.

Тиигээд хүн бүхэн адли зантай байдаг бэшэ. Модо таллуулжа байдаг Аюша Хурганов мэтын журамгүй хүнүүдэй олон байгаа һаань, коллективэй ажал урагшаа ябахагүй ха юм. Тэрэнтэй партийна бүлэгэй коммунистнууд ехэл тухашараа һэн гэжэ коммунист Скосырский хөөрэдэг. Сали абаһанайнгаа һүүлдэ нүхэр Хурганов архи уужархиха. Ажалынь һаатаха. Иимэ хүнүүд ажалһаа удлүүлэгдэхэ баатай болоно бшуу.

Партийна бүлэгэй ажалшадайнгаа хэрэг үйлэдэ нүлөөтэй хүдэлмэри ябуулжа байхада, байн байн тэдэнэршье эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг болоно. Тиигэһээр таһаршагүй һайн байдалтай болоно, ажалайнгаа бүтээсые һуралгүйн дээшэлүүлдэг, түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Коммунист хүн халаанайнгаа урда дүүргэ харюусалгые хүлэжэ, гансашье ажалшадай талые бэшэ, харин ажалайнь талые мэдэхэ ёһотой юм. Тиигээгүйдөө тэрэнэй эмхидхэһэн хүдэлмэри нүлөө багатай байдаг шуу.

Иван Иннокентьевич үшөө нэгэ жэшээ хөөрэнэ. Нэгэтэ Паршиков Михайлов хоёр модо таллуулхаяа гараһан байба. Михайловынь трактор жолоодоо һэн. Түрүүшын үдэрнүүдтэ тэдэнэр дүй дүршэлгүй байшоо. Зэргэлжэ байһан ондоо нүхэдэйнгөө зуун кубометр хүрэтэр модо таллуулаад байхада, тэдэнэр арайхан 40 кубометр хүргэдэг һэн. Юу хэлтэй байгааб? Нүхэдөө хүсэжэ ядаһан тэрэ хоёр нүгөөдүүлдээ ошожо, арга дүршэлыень хараһан, заалгаһан байба. Тиигээд лэ һайнаар ажаллалаг болоо. Энээнһээ юун харагданаб гэхэдэ, суглаа ажаллажа байһан нүхэд бэе бэедээ заалгажа байгаад хүдэлхэ гээшэ аргагүй туһатай байна.

Коллективэй ажалшад эбтэй байха бүреэ хүсэ ехэтэй болоно. Үнгэрһэн январь һарада ажалшадта хүндэхэн участок дайралдаһан юм. Партгрупоорг Скосырский, участогай мастер Василий Михайлов гэгшэд байдалыг хаража үзөөд, ажалаа шангадаагүйдөө түсэбөө дүүргэхэгүй байнабди гэлсээ һэн. Энэ асуудал партийна бүлэгэй суглаанда хэлсэгдээ. Участогта техникэ нэмэжэ үгтэхэгүй байба. Теэд гансал хүнүүдэй эдэбхитэйгээр хүдэлөөгүйдэ ондоогоор бүтээсээ дээшэлүүлжэ болохогүй гэжэ коммунистнууд хэлсээд, ажалшадай дунда суглаа үнгэргэхэ болобо.

Түрүүн суглаан дээрэ ажалшадта үг ушарынь ойлгуулагдаба.

— Январь һарынгаа түсэбые дүүргэхэ ямар арга байнаб,—гэжэ ажалшадай урда асуудал табигдахада, хэншьеб даа:

— Ажалай үдэр нэгэ часаар нэмээгээ һаамнай яахаб,—гээд дуралхаба.

Хэншье арсаагүй. Нэгэ неделиин соо долоон часай орондо найман час ажаллажа, түсэбөө дүүр... байгаа. Нэгэдэхи участ... шэгээр хоёрдохи участ... баһал тингэжэ хүдэлөөд, ... шээлһээ гараһан байна.

Коммунист Скосырски... тэлдэг нэгэдэхи участогай ... на бүлэгтэ хамта 4 ком... тэологлодог. Үсөөн аад, ... рэгтэ ямар ехэ нүлөөтэй ... данаб! Коммунист бүхэн ... хэрэгтэ эдэбхитэйгээр х... Бүлэгэй гэшүүд В. С. М... С. Н. Корнаков, В. Гор... гэгшэдые ажалшадынь ... хүнүүд, найдамтай комм... гэлсэдэг болонхой. Хар... Иннокентьевич Скосырски... сүүн дээрээ Ленинэй орд... ябадаг, Баргажанай леспр... парткомой гэшүүн, КПСС-... комой гэшүүндэ канд... бан жэлэй саада тээ Иван... кентьевич табан жэлэй... бые дүүргэхэ гэһэн му... эдэбхи үүсхэл гаргаа һэ... гээд гурбан жэлдэ 64,5 ... кубометр модо тэрэнэй ... бригадын хүсөөр бэлэд...

Этигэлтэй, найдамтай ... хүтэлдэг ажал хэзээдэшье ... амжалтатай байха ёһотой...

В. СТЕПАН...

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО КОМБИНАДТА

ҺОНИРХОЛТОЙ КОНФЕРЕНЦИ

Улаан-Үдын мяха консервын комбинадай комсомол-залуушуул «Кругозор» гэжэ кружогто В. И. Ленинэй намтар, тэрэнэй зарим зохёолнуудые шудалдаг юм. Һаяхан эндэ «Залуушуулай союзай зорилгонууд тухай» В. И. Ленинэй зохёолоор теоретическэ конференци һонирхолтойгоор үнгэрбэ.

ИЛЬИЧЭЙ ДУРАТАЙ ДУУНУУД

Комбинадай холодильнигай улаан буланда Буряадай филармониин артистнар ерэнхэй, хүлгөөтэй байба. Ильичэй дурладаг хүгжэм часһаа үлүү сагта таһалгаряагүй зэдэлбэ. «Ленин ба хүгжэм» гэһэн концерт эндэ болобо. Эндэхи соёлой байшангай дэргэдэ тусхай кинолектори нээгдэнхэй. Хүдэлмэришэд сүлөөтэй сагтаа В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаһан багша Ленинэй мүнхэ һургаалай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһанда зорюулагдаһан фильмнүүдые хараха аргатай болоо.

НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

Политическэ гэгээрэлэй кабинедтэ пропагандистнар, элидхэлшэд, агитаторнууд болон политинформаторнуудта туһаламжа болгон В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан номой выставкэ нээгдэбэ. Тусхай стенднүүдтэ В. И. Ленинэй зохёолнууд, багша Ленин тухай уран һайханай ном ба литература, журналнууд табигданхай. Энэ кабинет түсэбөөр хараалагдаһан болзортоо ленинскэ уншалгануудые үнгэргэдэг, ленинскэ пятницада хабаадалсадаг нүхэдтэй семинар, хөөрэлдөөн болоно, методическа зүбшэл үгтэнэ.

ЛЕНИНСКЭ ЧАС

Политическэ гэгээрэлэй системын бүхы кружок, политһургуулинуудаар «Ленинскэ час» гэжэ тусхай саг тогтоогдонхой. Хэшээлэй түрүүшын 20—40 минутын туршада һурагшад В. И. Ленинэй һургаалай али нэгэн асуудалаар элидхэдэг заншалтай болонхой. Жэшээлхэдэ, политическэ экономи шудалагшад «Социализм байгуулгын экономическа асуудалнууд», «В. И. Ленин социалис түсэблэлгэ тухай», «Арадай ажахые эрхилхэ ленинскэ ёһо гурим» гэһэн асуудалнуудаар мэдээсэлнүүдые хэһэн байна.

Манай корр.

Галя Дашиева эхэ, эсэгэтэеэ хамта Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоздо хонишоноор ажалладаг. Эдэнэр гэр бүлөөрөө 520 эхэ хони харууһална. Галиин эсэгэ Даба Базарович хорёод жэл хонин ажалда хүдэлмэрилнэ. Галишье түрүүшынгээ жэл хонишоноор ажаллана бэшэ. Наймадахи класс дүүргээд, эхэ эсэгэдээ хамһалсажа эхилһэн сагһаань хойшо гурбан жэл үнгэрбэ. Тиимэһээ комсомол басаган нютагайнгаа залуушуул соо дүршэл ехэтэй хонишон гэжэ тоотой юм.

Дашиевтанай харууһалжа байһан хонид энэ жэл март һараһаа хурьгалжа эхилээ. Мүнөө эндэ 407 хурьган абтаад, тобир тарганаар түлжүүлэгдэжэ байна.

— Хонидоймнай хурьгалалга апрелиин тэнгээр дүүрэхэ. Зуун эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абажа, гарзада оруулангүй түлжүүлхэ уялгаяа дүүргэхэ байхабди,—гэжэ хонишон басаган хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Дашиева.

Н. ДАМБАЕВ.

НОТ—мүнөө үеын эрилтэ

АЖАЛАА ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭҺЭНЭЙ АША...

Бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, продукциин шанар һайжаруулха, ашаг олзо ехээр абаха зорилго промышленна предприяти бүхэнэй урда табигдана. Иимэ зорилгын бэлээр бэелүүлэгдэхэгүйнь мэдээжэ. Үйлэдбэреэ, хүдэлмэришэдэй ажал зүбөөр эмхидхэһэн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ онол арга хэрэглэһэн, жэгдэ һайнаар хүдэлдэг коллективүүд лэ амжалта түйладаг. Тиимэһээ ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ гээшэ мүнөө үеын шухала эрилтэ болонхой.

Эгээл бүтээсэтэй, ашаг ехэтэй онол арга бэдэрэн хэрэглэхэ гэжэ олон коллективүүд оролдоно. Бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ арга хүдэлмэришэдтэ хангахатай хамта тэдэнэй ажал хүнгэдхэхэ, таарамжатай зохид эрхэ байдал олгохо хэрэгтэй болоно. Ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэһэнэй ашаар капитальна ехэ һомололго гаргангүйгөөр гол фонднуудаа ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ, продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй шанар һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга олдоно гэжэ дүй дүршэл элирүүлэн харуулна.

Жэшээлхэдэ, Галуута-Нуурай шахтоуправлениин коллективүүд бии байһан бүтээсэ ехэтэй техникээ һайнаар хэрэглэхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха талаар горитой тэмсэл ябуулһан байна. Мүн научно-техническэ дэбжэлтэ түйлахын тула ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэй болобо.

Ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ хүдэлмэри эндэ юунһээ эхилээб гэхэдэ, олонииты энэ хэрэгтэ хабаадуулха асуудал нэн түрүүн шиидхэгдэһэн байна. Цехүүд болон участогуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, комплексно, проходческо бригадануудые даагшанар, звеньеводууд, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй хабаадалгатай эдэбхитэйшүүлэй бүлэгүүд олоор эмхидхэгдээ. Участогууд, цехүүдэй начальнигууд эдэбхитэйшүүлэй бүлэгые толгойлно. Гадна ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ советүүд шахта, разрезүүдтэ эмхидхэгдээ.

Шахтоуправлениин предприятинүүдтэ НОТ нэбтэрүүлгэ хэдэн гол шэглэлтэйгээр ябуулагдаа. Сетевой болон линейнэ графигууд зохёогдожо, хэрэглэгдэжэ эхилээ. Энэ хадаа ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ хүдэлмэриин гол шэглэл болонхой. 7/8, мүн 2/5 шахтануудта нэн түрүүн сетевой график нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ. НОТ эртээнһээ, тусгаар хараалагдаһан түсэбэй ёһоор нэбтэрүүлэгдэнэ.

Иимэ түсэб зохёоходоо, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ эрилтэ нэн түрүүн хараада абтана. 7/8 шахта оньһожоруулмал шэнэ техникээр хангагданхай. Тэдэниие зүбөөр, һайнаар хэрэглэхын тула сетевой график нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ. Энэ график НОТ хэрэглэлгын нэгэ таһаршагүй хуби болохо юм. Тус шахтын 48-дахи лавада сүүдхэдээ 800 тонно шулуу нүүрһэн малтан абтаха ёһотой. Эндэхи комбайнай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжо хараалагдаа. Шахтоуправлениин эрхэ байдалда комбайнуудые һаадгүй һайнаар хүдэлгэхын тула тэдэниие нэгэ бага нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй гэһэн тобшолол хэгдээ.

Уралан нарижуулагшад, мэргэжэлтэд энэ асуудал амжалтатайгаар шиидхээ. 6 хүнһөө бүридэһэн бригада, мүн гурбан электрослесарь, нэгэ машинист-механик нарижуулан һайжаруулагдаһан комбайниие хүдэлгэжэ шалгажа үзэһэн байна. Гадна лавын хадын-шахтна бүхы түхеэрэлгэ хүдэлмэришэдтэ даалгагдажа үгтөө. Тэдэнэр техникэ саг ооонь харууһалха, заһабарилха, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ арга хангаха уялгатай болобо. Мүн шахтын гол оньһон түхеэрэлгэ һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ талаар хэмжээн абтаа.

НОТ нэбтэрүүлхэ түсэбөөр хараалагдаһан ажалай эмхидхэл шалгагдаа, хүдэлмэришэд тэрээнтэй танилсаа. Хүдэлмэришэн бүхэнэй хэхэ ажал, дүүргэхэ уялга тодорхойлогдоһон, тэдэнэр участок бүхэндэ зүбөөр хубаарилагдан табигдаһан байна.

Тобшолон хэлэхэдэ, тус шахтын бүхы коллектив ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ түсэб шудалһан байна. Түсэб бэелүүлжэ эхилхын урда ехэ бэлэдхэл хэгдээ. Тэрэнэй үрэ дүн ямар байбаб? Ехээ һайн гэжэ харюусамаар. НОТ нэбтэрүүлхэ тусхай түсэб бодотоор бэелүүлһэнэй ашаар лава бүхы дээрээ һайн үрэ дүн харуулаа. Тус лавынхид һара бүхэндэ 22050 тонно шулуу нүүрһэ малтан абадаг болоо. Ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлээ, шулуу нүүрһэнэй нэгэ тоннын үнэ сэн 32 мүнгөөр хямдараа. Лава... ажалаа эрдэм ухаанай ... хидхэжэ, урданайхитай ... 54,5 процентээр үлүү ... нүүрһэ сүүдхэ бүхэн... даг болобо. Тиигэжэ 48... ригэй алмалта хэгдээ.

Лавын начальник И. ... механик В. А. Попов г... бэрилдэг тусхай совет ... рүүлхэ түсэб зохёох... риин олон шухала ас... арга хараалһан байна. ... Красиковай хүтэлбэри... но бригадынхид совет... үргэлжын туһаламжа ... ханизаторнууд К. И. ... говский, А. Я. Колес... шулуу нүүрһэ малтаж... бүтээсэ ехэтэйгээр ... наар харууһалдаг, саг ... риллаг болоо. Дүй ... гууд У. К. Сайков, ... Н. К. Сальников гэ... звенонууд ажалай ... рүүлха графигые нари... хина. Бухы коллекти... оролдолго, хамтын ... дүн харуулһан байна.

Шахтоуправлениин ... приятинууд ажалаа э... үндэһөөр эмхидхэхэ т... байна. Түсэбөөр хара... хидхэлэй-техническа ... бэелүүлэгдэһээр. Шух... дые хараалаад, саг со... эхилһэн коллективүү... жалта түйлажа эхилээ.

Н. БА...

«Улаан Сэлэнгэ... хүдэлм...

АЖАЛША БҮЛЭ

Нёдондо намар гээшэ һэн ха. Шэнэһэтын отделениин конторо соо иимэ хөөрэлдөөн боложо байба:

— Юрэдөө эдэ шэнэ тугаллаха гунжадаа хэндэ даалгаха болоо гээшэбибди? Эдэниие дайралдаһан лэ хүндэ даалгажа болохогүй,— гэжэ отделениие эрхилэгшэ һанаата болоно.

— Долгоржап Бочиктуеваһаа ондоо хүн һанаанда ороногүйл даа. Найдахаар хүмнай тэрэл ха юм,— гэнэ зоотехнигынь.

— Теэд арсахагүй гү?

— Үгы даа. Энэмнай ажалһаа арсахые мэдэдэггүй хүн гүбэ.

Тиигэжэ Долгоржап Бочиктуева шэнэ түрэхэ дүнжэ, гунжадые тугаллахаһаань урид тушаажа абаад, нарин харууһа, тэжээл дээрэ байлгаа. Тэдэнэйнгээ түрэһэн хойнонь зүбөөр һаажа, нарай тугалнуудта эхынь уураг садатарнь эдюулжэ арба хонуулаад, ондоо һаалишадта тушаадаг юм. Хүхэ дэлэн дороо хүнэг тодуулжа үзөөгүй шэнэ түрэһэн малнуудые һаалгажа һургаха, номгон зохид үнеэд болгохо гээшэ нилээд бэрхэтэйхэн хүдэлмэри.

— Шэнэ түрэһэн гунжад, дүнжэдые түрүүшын арбаад хоногто үдэрэй 5-6 дахин һаажа, хүхыень ходорхой зөөлэн болгожо, дэлэндэнь һүн сохом бии болоо гэжэл мэдэхэдээ, тэдэнээ һаалишадта тушаадагби,— гэжэ Долгоржап Бочиктуева хөөрэдэг.

Энэ нүхэрнай совхоздоо хори гаран жэлдэ малшанаар хүдэлнэ. Анхан, бүри залуухандаа, һаалишан боложо ерээд, хори шахуу жэлдэ нэгэ үдэр һамшаагүй хүдэлһэн. Удаань нарай тугалнуудые хараа. Мүнөө шэнэ түрэһэн гунжадаа тушаагаад, нарай тугалнуудыень өөрөө харууһална. Үбэлжэлгын үедэ тугал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдөө 700—800 граммаар нэмээнэ.

Гансашье Долгоржап бэшэ, тэрэнэй ахань—Жапчип Бочиктуев совхоз соо дүршэлтэй бэрхэ малшан гэжэ үнинэй суутай. Тиихэдэ Гашидма Бочиктуева мүнөө ажахынгаа эрхим хонишон Даша-Цырен Доржиевай отарада арба гаран жэлдэ хурьга абалсана. Энэ отарамнай жэлһээ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абана бшуу. Энэ амжалтада Бочиктуевтанай үшөө нэгэ басаган Гашидмагай хубита бии.

Иимэ ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ аха дүүнэр манай Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхоздомнай бии. Иимэл хүнүүднай хамтын нангин зөөрие арьбадхажа, нютаг нугаяа суурхуулжа ябапа ха юм.

Р. ЦЫРЕНЖАПОВА.

МҮРЫСЭЖЭ ХҮДЭЛХЭДЭ УРАГШАТАЙ

Даша-Нима Ринчинович Норбоев Илларион Иванович Яньков хоёр Захааминай аймагай эрхим хонишод юм. Түрүүшынхинь XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, хоёрдохинь Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ажаллана. Эдэ хоёр нүхэд хонин ажалда удаан саг соо хүдэлжэ, ажалай һайн дүршэлтэй болонхой. Эдэ хоёр нүхэд хоёр ондоо колхоздо хүдэлжэ байбашье, бэе бэеэ һайнаар мэдэлсэхэ, ойлголсохо болоһон юм. Ушарынь юун гэхэдэ, эдэ хоёр хонишод хэдэн жэлэй туршада хоорондоо мүрысэжэ ажаллана. Тиигэхэ зуураа бэе бэедээ айлшалалсадаг, өөһэдыгөө дүй дүршэл халан абалсадаг заншалтай. Эдэ хоёрой хоорондоо мүрысэжэ, эбтэй эетэйгээр хүдэлхэдэ, өөһэдынь хүтэлбэрилдэг отарануудай ажалшадай үрэ дүн бүри һайжаржа, колх...ын хонин һүрэг түргөөр олошоржо, олзо доходынь дээшэлнэ.

Мүнөө агуу багша Ленинэй алдарта ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэ хоёр хонишод эдэбхитэйгээр оролсожо, мүн лэ хоорондоо мүрысэжэ хүдэлнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ Илларион Ивановичай отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 101,3 хурьга абажа, хониниһоо 2,6 килограмм нооһо хайшалһан байгаа. Тиихэдэ Даша-Нима Ринчиновичэй отарын хонишод 100 хонин бүриһөө 100 хурьга бүрин бүтэнөөр түлжүүлээд, хониниһоо 2,5 килограмм нооһо абаһан байха юм. Ойн баярай урда гэхи жэлдэ эдэ хонишод өөһэдынгөө ажалай дүнгүүдые бүри һайжаруулха зорилготойгоор хүдэлнэ. Мүнөө нүхэр Яньковой отарынхид 100 хонин бүриһөө 102,9, нүхэр Норбоевой отарын хонишод 96 хурьга абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Тиихэдэ Д-Н. Норбоевой отарада хонидынь үшөө хурьгалһаар. Энэ отарын хонишод зуун хонин бүриһөө 102—103 хурьга абаха зорилго урдаа табинхай.

— Энэ жэлэй хурьга абалгын халуун хаһын үедэ шанга хүйтэн байгаа. Тиимэһээ ажалдамнай бэрхэшээлтэй, мааналта хүндэшье байгаа. Отарымнай хонишодой оролдосотойгоор хүдэлһэнэй ашаар үбэлжэлгэ һайнаар үнгэржэ байна,—гэжэ ахалагша хонишон Илларион Иванович хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье нүхэр Яньковой отарада һайнаар хүдэлдэг хонишод олон юм. Тэдэнэй дундаһаа Дулма Аюшеевагай оролдосото ажалые онсолон тэмдэглэмээр. Тиихэдэ энэ жэлэй хурьга абалгын үедэ тэдэнтэй хамта хүдэлһэн Трофим Корнаков, Дамби Бильгунова гэгшэд мүн лэ һайнаар ажаллаа. Отарынгаа хонишодой ажал хүдэлмэриие ахалагша хонишон, коммунис партиин гэшүүн И. И. Яньков шадамар бэрхээр эмхидхэнэ.

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон Д-Н. Р. Норбоевой хүтэлбэрилдэг отарада Софья Санжанова, Владимир Норбоев, Ханда Цыденова гэжэ дүршэл ехэтэй хонишод ажалладаг юм.

— Хоорондоо мүрысэжэ хүдэлхэдэ хододоо урагшатай һайн байдаг. Бидэнэр Илларионой отарын хонишодһоо гээгдэхэгүй гэжэ оролдонобди. Мүнөө жэл абаһан хурьгадаа гарзагүйгөөр түлжүүлээд, эхэһээнь һалгааха үедэ толгой бүриинь шэгнүүрые 26 килограмм болгожо, ондоо отарада тушаахабди. Хонин бүриһөө 2,6 килограмм нарин нооһо хайшалхабди,— гээд нүхэр Норбоев хөөрөөгөө дүүргээ һэн.

Илларион Яньковой отарынхид энэ жэлдэ хонин бүриһөө 2,8 килограмм нооһо хайшалжа, абаһан хурьгалайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые эхэһээнь һалгаагдаха үедэнь 24—25 килограмм болгохо уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын, дүүргэхын түлөө улам эрмэтэйгээр ажаллана.

Захааминай аймагай зэргэлээ хоёр колхозой эрхим хоёр хонишодой энэ жэлдэ абаһан уялгануудаа урагшатай һайнаар дүүргэжэ, багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай ехэ амжалтаар угтаха байһандань этигэмээр.

Мүрысэжэ хүдэлхэдэ урагшатай даа.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

НАЙДАМТАЙ НҮХ...

ЗУРАГЛАЛ

ТЭРЭ һүни Цыден-Дамба оройдоо унтаагүй.

Үдэшэлэнинь совхозой контороһоо сэхэ гэртээ ерэжэ галаа түлеэд, сайнгаа бусалхые хүлеэн, сэнтэшэһэн сонхынгоо хажууда зогсобо. Газаа харанхы, юуншье харагданагүй. Хүбүүнэй зосоо эжэлүүдгүй үнгэрһэн үдэрынь дахин дахин һанагдаадхиба.

Залуушуулые суглуулаад хөөрэлдэхэ гэхэдэнь, болзорлоһон сагтаа хэншье ерээгүй. Үнгэрхэдөө багаһаа хойшо үелһэн Дугар нүхэрынь орожо ерээд, ямар үгэнүүдые хэлэбэ гээшэб?

— Зай, орхил даа саашань! Яатараа һүрхэйтэнэ гээшэбши? Үдэр бүри суглараад шүдхэрөө хэхэмнайб?

Дугарые нигэжэ хэлэхэ гэжэ Цыден-Дамба оройдоошье һанаагүй.

Цыден-Дамбые комсорг болгожо һунгаһанһаань хойшо минии хоёрхон һара үнгэржэ байна. Энэ үе соо юун хэгдээб? Суглаан үнгэргэгдөө, түсэбшье табигдаа юм ааб даа. Теэд комсомолшуудтаяа мүнөөшье хүрэтэр үгээ ойлголсолдоодүй. Энэ жэл сэрэгэй албанһаа бусаһан хүбүүд олон. Юундэб даа, эдэнэйшье дунда архи уугаад, үдэшэндөө нюдаргынгаа хүсэ үзэлсэхэ дуратайшуул олон.

Цыден-Дамба мүн лэ үнгэрэгшэ намар албаяа дүүргэжэ, түрэл нютагаа бусажа ерээ ха юм. Али өөрөө эндүүрнэ гээшэ гүб?

Пеэшэн дээрэхи гүсэтэй сайнь арьялан бусалжа, Цыден-Дамбын бодолые таһалба. Столойнгоо саана гансаараа һуужа сайлаад, городто һурадаг нүхэртөө бэшэг бэшэжэ дүүргэтэрнь орой болошобо. Зүгөөр үргэһэниинь оройдоо хүрэнэгүй.

Гурбан жэлэй саада тээ Цыден-Дамба (тиихэдэ тэрэниие нютагаархинийнь Шулуун-Дугар гэжэ нэрлэдэг һэн) арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ удаа түрэл ороноо хамгаалжа шадаха солдат болохоб гэжэ шиидээ һэн. Хэдэ дахин мэдүүлгэ бэшэжэ, военкомадай үүдэнһээ һалахаяа болиходонь, 11-дэхи классай һурагша Цыден-Дамба Будаевые Владивосток эльгээтээ бэлэй. Тэндэ гурбан жэлэй турша соо алба хэхэдээ, олохон лэ юумэндэ һураһан байха.

Мүнөө һанахадань, тэдэ жэлнүүдынь хэды хүндэ байбашье, тон зохид шэнгеэр толгой соонь ородог. Армидаа комсоргоор хүдэлжэ дүй дүршэлтэй болоо, тэндэл коммунис партиин гэшүүн болоһон байна. Владивостогтол Цыден-Дамба дунда һургуулияа дүүргээ, дивизиин партийна һургуулида һураа. Мүн лэ тэндэ албаяа гараха зуураа, эндэхи дунда һургуулида вожатаар хүдэлөө, ханын газетын редакторшье байгаа.

Нютагһаа нүхэдынь бэшэг бэшэхэдээ: «Инсэнгэдэмнай комсомолой хэрэг оройдоо орхигдошонхой. Һара бүхэндэ комсорг һэлгэгдээд, бүтээһэн ажалшье харагданагүй. Ехэл һонигүй даа»,—гэжэ дуулгагша һэн.

«Харин мүнөө... Ай даа, халагии! Намайе ойлгоо һаань, хэды ехэ юумэн хэгдэхэ байгааб? Үгы даа, игээд орхижо болохогүй. Үглөөдэршье ойлгоогүй һаа, нүгөөдэр гү, али недели, һара болоодшье ойлгохол байха»— гэжэ Цыден-Дамба шиидэнгеэр шэбшээ бэлэй.

...Үглөөдэрынь һон... раха гэжэ мэхэлүү... хүбүүд, басагадые ... комсорг угтажа абаад ... ланда оруулжархёо. Т... орой болотор улаан ... сонхо ялараа һэн. Ю... хай тэдэнэй хэлсэһ... дэе, гансал удаадах... үдэр арбаад комсомо... лараад, клубайнгаа ... ханануудые сагаалж... һондо дарагдаһан ш... зунгиуудые абажа, ... гээ һэн. Үшөө хэдэн ... гэрөөд байхада, залуу... тагаархинайнгаа урд... руулхаяа бэлдэжэ ...

«...Цыден-Дамбаин... Тематическа үдэшэ... һэлгэлтэ оруулдаг ha... сомолой прожектор ... гүт? Тэрэ Дармые ... лэ зуражархинхай» ... лэн клубтамнай түрүү... тай уулзалга үнгэргэ... рэй. һонин ха юм».— ... рэлдөөнүүд мүнөө Ин... хондо ходо дуулдадаг ... Наһатайшуултай уул... дээ хэлсээд, залуу ... үлэ мэдэг дурдаа һа...

— Һаянай архи уу... дэ тэндэ шальпан... хомор болоол. Данса... хүбүүн лэ зохид хар... ха.— гэлдэхэ.

Харин комсорг Цы... Будаев танай урда ... рагдаһан түсэб дэл...

— Мүнөө зун ст... бэжэ заһаад. Эсэгэ ... гаалгын Агууехэ дай... нютагайнгаа балта... рюулан табигдаһан ... рүүлжэ гоё һайхан ... риха хүсэлэнтэйбди ... байхабди,— гэнэ.

Залуу хүбүүнэй ... гүй яахаб? Хоохон ... нүүд бэшэ, харин бү... нэрэ ынь, залуутай ... хүсэлынь манай ... үгэнэ ха юм. Үшөө ... коммунист. Инсэнг... лой организации ... Цыден-Дамба Будаев... ха байхабди. Уула... тай, найдамтай нүх...

С. СУЛЬТ...

...идал хамгаалгада
...гдаһан залуушуулай
...союзна митинг

...РАД. (ТАСС). Импе... неофашизмда эсэргүү, ...аюулгүй байдал хамтаа... ...ын, эб найрамдалай тү... ...-до эсэргүү залуушуу... ...юзна митинг город-ге... ...радта апрелиин 10-да ...эн мянган залуу пат... ...лгын эрьедэ суглараба ...хахи байлдаанай баа... ...ндэтэ айлшадай дунда

...байдалай, амгалан тай... ...аа холбооной асуудал... ...эн хэлсэхын тула бү... ...зүблөө зарлахаар ду... ...ропын бүхы оронуудта ...Варшавска договорто ...гүрэнүүдэй амгалан ...эжэһэн резолюци ми... ...лагшад нэгэн дуугаар ...лаа.

...эй Прокуратурада
...ренци болобо

...ба циитын зөөри үриг... ...дэг даб дээрэхи мүр... ...нуудай хүдэлмэриие ...асуудалаар научно... ...конференци СССР-эй ...ада апрелиин 8-һаа ап... ...үргэтэр болоо.

...автономито республи... ...ааарнуудай, область... ...нуудай, районуудай ...а болон прокурорнуу... ...онор, союзна республи... ...ВД-гэй ба прокурату... ...рдэлгын таһагуудай ...мүрдэлгэшэд, эрдэм... ...уд, конференциин хү... ...баадаа.

...ЦК-гай аппарадай, ...рховно Соведэй Прези... ...ССР-эй Министрнүүдэй ...ССР-эй Прокуратурын, ...удай, МВД-гэй харюу... ...лмэрилэгшэд конфе... ...мэридэ хабаадалсаа.

...Генеральна прокурор ...ко конференци нээгээ. ...еральна прокуророй ...В. Жогин элидхэл хэ...

...циитын зөөри үриһэн ...мүрдэхэ, иимэ гэмтэ ...шалан зайсуулха, ...хойноһоо прокуророй ...ые шангадхаха хүдэл... ...рдэлгын шухала асуу... ...ференци дээрэ зүбшэн ...мүрдэлгын органуу... ...ой һайжаруулха арга... ...гдаа.

...һэрэлгэ амгалан
...ашаглаха тухай
...рикан хэлсээнүүд

...һэрэлгэ амгалан хэ... ...зорилготой хэлсээ... ...байгша оной апре... ...эхилхэ гэжэ СССР-эй, ...тельстванууд үгэеэ

...Е. К. Федоров совет ...толгойлхо юм. США... ...ашэ хүсэнэй комис... ...Джеральд Ф. Тейп ...легацияа толгойлхо.

(ТАСС).

...батар эхэнэрнүүдтэ
...элгэ эгдэбэ

...(ТАСС). Вьетнамай ...бэлэг асарһан «Ла... ...теплоход апрелиин ...тур Хайфондо хүрэ... ...тскэ Союзай бүхы ...ытта суглуулагдаһан ...эдэ бэлэгүүд худал... ...байгаа.

...рануудай Советскэ ...резидиумэй гэшүүн ...түрүүтэй Совет ...комитедэй делегаци ...рэбэ.

...эхэнэрнүүдэй хол... ...галжын бюрогой гэ... ...хотын партийна ко... ...үүд, вьетнам-совет ...ай бүлгэмэй гэшүүд ...ие, теплоходой эки... ...лаа.

...нэрнүүдэй холбоо... ...ын бюрогой гэшүүн ...Вьетнамые эрид зо... ...рэ ехэтэйгээр дэм... ...хүргэдэг байһанайнь ...э. Советскэ прави... ...ветскэ Союзай ара... ...үрхэнэй баяр баяс...

...ия-1" гэжэ
...э холбооной
...дон табигдаба
...МЭДЭЭСЭЛ

...гэжэ хэлхеэ холбоо... ...хэмэл одон 1969 ...а 11-дэ Советскэ ...гдээ.

...телеграфна. радио... ...һон түхеэрэлгэнүү ...хангахын тула, мүн ...ральна телевиде... ...нуудые холын ...бириин, Алас-Дур... ...ада Азиин райо... ...ог «Орбита» гэжэ ...холын пунктнуудта ...олния-1» гэжэ хэ... ...игдаа.

...дон бүмбэрсэг дэл... ...хубида дээдэ захань ...урда хубида доо... ...0 километр замтай ...ада гаргагдаа.

...дон Газарые 11 час ...ршада тойрожо, 65 ...замаар ниидэнэ.

...ооной хэмэл одон ...һон оньһон түхеэ... ...гүй һайнаар хүдэл...

...гдаһан программа... ...лан, «Молния-1» гэ... ...атой холбоон бай...

ЗАМБУУЛИНИИЕ ШЭНЖЭЛХЭ ЗАМАЙ ЭХИ ТАБИГШАДАЙ ҺАЙНДЭР

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан болобо

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

байгаа. Замбуулиниие шэнжэлгэ эрдэм ухаанай ехэ ехэ туйлалтануудта хүргэхэһөө гадна, мүн арадай ажахыда шухала бодото үрэ дүнгүүдые хангаа. Хэлхеэ холбооной оньһон нарин түхеэрэлгэнүүдтэй хэмэл одод, сагай уларил шэнжэлдэг хэмэл одод бүтээгдээ.

Советскэ Союз үнгэрэгшэ жэлдэ замбуулинай дайдые шэнжэлгэ, ашаглалгаар хэдэ хэдэн ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ академик М. В. Келдыш тэмдэглэбэ.

Хэмэл ододой дабшадаг замда автомадай туһаламжаар залгаха хабсаргаха хүдэлмэри хэгдэжэ үргэлжэлөө. Жолоодогшогүй «Союз-2» гэжэ онгосын, Георгий Береговойн жолоодоһон «Союз-3» гэжэ онгосо хамта ниидэһэн байна. Космонавтнар Владимир Шаталов, Борис Волынов, Алексей Елисеев, Евгений Хрунов «Союз-4», «Союз-5» гэжэ замбуулинай онгосонуудаар хамта ниидэжэ, онсо гайхамшаг илалта туйлаа һэн; энэ ниидэлгын үедэ хабсарган залгаһанай үндэһөөр замбуулинай түрүүшын туршалгата станци байгуулагдаа. Космонавтнар Елисеев, Хрунов замбуулинай дайда соо нэгэ онгосоһоо нүгөөдэ хударь дамжан ороһон байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ «Зонд-5», «Зонд-6» гэжэ автомат станцинууд һарые тойрон ниидээд, Газар дэлхэйдээ бусажа ерэһэн юм. «Венера-5», «Венера-6» гэжэ планетэнүүд хоорондын автомат станцинууд дэгдээгдээ. Замбуулинай замда «Космос» түхэлэй 70 шахуу хэмэл одон табигдаад, дэлхэй шадархи замбуулинай дайдые, атмосферын дээдэ талые шэнжэлхэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Ядерна физикын, замбуулинай элшэдэ хабаатай физикын талаар шэнжэлгэнүүдые хэжэ үргэлжэлхэ «Протон-4» гэжэ дэлхэй дээрэхи эгээн томо научна лаборатори дэгдээгдэн ниидхүүлэгдэһэн байна.

Академик М. В. Келдыш замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, ашаглаха хэрэгэй саашадаа хүгжөөгдэжэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ.

Эрдэм болон техникын хүгжэлтэдэ замбуулинай станцинуудай али тухай ехэ удха шанартай байһыень сэгнэхэ бэрхэтэй. Эдэ станцинуудаар географическа, метеорологическа, геофизическэ шэнжэлгэнүүдые, геологическа бэдэрэлгэ хэжэ, планетэнүүд хоорондын бүридэлые шэнжэлжэ болохо юм. Замбуулинай ямаршье хэмжээтэй станцинуудые бүтээжэ болохо байһанай ашаар, ехэ приборнуудые хэрэглэн, замбуулинай ямаршье булан тохойдо астрономическа шэнжэлгэ хэхэ тон шэнэ зорилгонууд шиидхэгдэжэ болохо. Үнэндөө хии зайн орохогүй оршон байдалда физическэ, химическэ туршалгануудые эмхидхэжэ, тогтом шэнэ зүйлнүүдые ба материалнуудые бии болгохын тула тэндэхи дайдые, шагнүүрээ алдан хөөрэдэг оршон байдалые хэрэглэжэ болохо байна. Эрдэм, техникын элдэб һалбаринуудаар мэргэжэһэн эрдэмтэд, инженернүүд замбуулинай станцинуудта хүдэлжэ болохо юм. Хүнүүд ямаршье сагта Газар дэлхэйһээ замбуулинай станцида ошожо гү, али тэндэһээ һөөргөө бусажа болохо байна.

Замбуулиниие шэнжэлхэ хэрэгтэ автоматикын ямар удха шанартай байһые М. В. Келдыш дэлгэрэнгыгээр тайлбарилба. Замбуулиниие шэнжэлжэ эхилһэн үе сагһаа хойшо дэлхэйе тойрон ниидэхэ 300 шахуу автомат хэмэл одон, һара ба планетэнүүд тээшэ ошохо хэдэн арбаад автомат станцинууд манай оронһоо дэгдээгдээ. Мүнөө гол түлэб автомат аппарадуудай туһаламжаар замбуулин соо научна шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ.

Наран тойронхи планетэнүүдые шэнжэлгээ улам үргэдхэхые совет замбуулинай программа хараална гэжэ эрдэмтэ мэдээсэбэ. Энэ шэглэлдэхи шухала шатань гэбэл, 1967 оной октябриин 18-да Үүрэй Солбондо хүрэөшэ «Венера-4», мүн «Венера-5», «Венера-6» гэжэ автомат станцинууд табигдаа бэлэй. Эдэ станцинууд 1969 оной майн тэн багта Үүрэй Солбон дээрэ буухаар хүлеэгдэнэ.

Эрдэмтын үргэлжэлүүлэн хэлэһэнэй ёһоор, замбуулинай шэнжэлгэнүүд мүнөө сагай эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ улам ехээр нүлөөлдэг болоожо байнхай. Космонавтикын эрилтэ хэрэглэмжэһээ уламжалан, промышленностиимнай олон һалбари ехээр хүгжэжэ эхилһэн, олон янзын һалбаринуудта научна шэнжэлгэ эршэмтэйгээр хэгдэхэ ушартай болоһон, научна шэнэ зорилгонууд табигдаһан, эрдэм наукын шэнэ һалбаринууд бии болоһон байна.

СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой, полковник **В. А. Шаталов** суглаанда хабаадагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, трибунада гараба.

— Замбуулинай хүсэн түгэлдэр онгосонуудые, хэмэл одод ба планетэнүүд хоорондын станцинуудые бүтээгшэд, баярай суглаанда хабаадаһан бүхы хүнүүдые энэ гайхамшаг һайндэрөөр дашарамдуулан, лётчигууд-космонавтнуудай үмэнэһөө, замбуулин соогуур ниидээд ерэһэн хүнүүдэй үмэнэһөө, һонин, орёо шэнэ ниидэлгэнүүдтэ бэлдэжэ байгшадай үмэнэһөө, олон һүлдэтэ хотодо ажаһуугшад бүгэдын үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэхыемни зүбшөөгыт,— гэжэ космонавт хэлэбэ.

«Восток» гэжэ замбуулинай онгосоор Советскэ Союзай гражданин Юрий Алексеевич Гагаринай ниидээшэнь байгаалиин хүсые хүнэй илаһан гайхамшаг илалтын һүлдэ тэмдэг, эрдэм болон техникын гайхамшаг туйлалта, хүнэй оюун бодолой һүртэ илалта болоно. Энэмнай—социализмын асари ехэ илалта мүн. 1961 оной апрелиин 12-ой үдэр дэлхэйн түүхэдэ хэгэ мүнхэдөө ороо. Юрий Гагаринай баатаршалга оронһоо холуур мэдээжэ суутай болонхой. Энэнь бүхы дэлхэйн хүнүүдые омогорхуулна. Манай эрдэмтэд, конструкторнууд замбуулинай ниидэлгэнүүдтэ бэлдэхэ, бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулна,—гэжэ В. Шаталов онсолон тэмдэглэбэ.—Ракетно-замбуулинай эрдэм, техникын гайхамшаг ажал ябуулагшадые арад зон алдаршуулан магтана.

Летчигууд-космонавтнууд удаадахи ниидэлгэнүүдтээ тон оролдосотой нэтэрүүгээр, хүсэ шадалаа гамнангүй бэлдэнэ. Мүнөө жэлэй Космонавтикын үдэрые Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэртэ бэлдэжэ байһан үедэ, энэ гайхамшаг ойе эрхим һайнаар угтахын түлөө арад бүгэдын хүдэлөөнэй оршон байдалда тэмдэглэжэ байнабди.

Замбуулинай ниидэлгэдэ мордохогоо, Владимир Ильич Ленинэй портредые онгосо дээрээ абажа гараа һэм. Энэ портредые мүнөө эгээн үнэтэй дурасхаал болгон хадагалжа байдагби гэжэ замбуулинай баатар сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр хэлэбэ.

Нэгэдэхи подшипникова заводой слесарьнүүдэй коммунис ажалай бригадын бригадир А. В. Викторов суглаанда хабаадагшадай үмэнэһөө Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые бүхы залай халуун альга ташалга доро уншан соносхоо.

* * *

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан дүүрээ гэжэ соносхогдобо. Зал соо Советскэ Союзай гимн дуулагдан зэдэлээ.

Г. КУДРЯВЦЕВА,
Л. МАРКЕЛОВА,
М. ГЕРАСИМОВ,
А. РОМАНОВ,
ТАСС-ай корреспондентнүүд.

Кабанскын аймагай үдэрнүүд Улаан-Үдэдэ

ХАНИ ХАЛУУН ОРШОН БАЙДАЛДА...

Республикын хүдөөгэй аймагуудай үдэрнүүдые Улаан-Үдэдэ үнгэргэхэ гэһэн КПСС-эй Буряадай обкомой тогтоол бүхы ажалшадтамнай ехэ халуунаар хүлеэн абтаһан байгаа. Энэ политическэ удха шанартай хэрэгые эхилхэ хүндэтэ үүргэ Байгалай үмэнэхи таряашад, хүдэлмэришэд болон загаһашадта олгогдоһон байжа, тэдэнэр коммунис ажалайнгаа түрүүшүүлые эльгээһэн байна. Тэдэнэй дунда Т. Е. Орлова, Ф. А. Федоров, Ф. П. Матвеев, А. И. Пыльникова гэхэ мэтэ республика доторнай суута болоһон һаалишад, шубуушад, механизаторнууд бии. Кабанскын аймагай уран һайханай бүлгэмэйхид уянгата дуу, шүлэг, һүр ехэтэ хатар, харин тиихэдэ арадай театр «Нэгэ городто» гэһэн зүжэг асараа. Тэдэнэй наадан улаан-үдынхидтэ «Искусство болбол арадай хэрэг мүн» гэһэн В. И. Ленинэй гүн гүнзэгы удха түгэлдэр үгые элитээр гэршэлбэ, ажалшан олоной искусство зохёон бүтээхэ бэлигтэй, мэргэжэлтэй болоожо байһые харуулба.

Айлшад Улаан-Үдэ хотын ЛВРЗ, шэлэй завод, нарин сэмбын фабрика, судна бүтээлгын завод гэхэ мэтэ Союз доторнай мэдээжэ ехэ предприятинуудта хүрөө, эрдэмтэд болон литература, искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаа. Тэндэ болоһон хөөрэлдөөнүүд хүдэлмэришэн анги хүдөөгэй таряашан хоёрой, хото хүдөө хоёрой, эрдэм ба үйлэдбэри хоёрой хоорондохи холбооной манай гүрэн дотор улам бата болоожо байһые гэршэлээ, манай социалис гүрэнэй үндэһэн тулгуури болоһон энэ холбооной хэтэ мүнхэдөө таһаршагүй байһые харуулба.

Эдэ хөөрэлдөөн, уулзалгануудые түгэсхэһэн баярай суглаан үсэглэлдэр Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрай байшан соо болоһон байна. Эндэ Кабанскын аймагай ажалшадай түлөөлэгшэдые амаршалхаяа Улаан-Үдын хүдэлмэришэд, комсомол залуушуул болон бүхы олониитын түлөөлэгшэд ерээ, партийна болон совет органуудай хүтэлбэрилэгшэд байгаа.

Урдань сүлэлгын орон байһан Байгалай үмэнэхи нютагууд Совет засагай, түрэл коммунис партиимнай үдэр бүриин анхаралай ашаар танигдашагүйгөөр хубилһан байна. 1927 ондо Кабанскын аймагай газар дээрэ оройдоол 23 һургуули байһан һаа, мүнөө тэндэ 11 дунда, найман жэлэй 8, 20 эхин һургуули хүдэлнэ, тэндэнь 17 мянган үхибүүд эрдэм шудална. 1920 ондо оройдоол арбаад хүдэлмэришэдтэй 2 предприятиин оро байһан һаа, мүнөө Кабанскын аймагта жэл бүри 54 миллион түхэригэй продукци үгэдэг 19 предприяти, хүгжэнги ажахытай совхоз болон колхозууд бии. Эндэхи цементын завод орон дотороо түрүү зэргэдэ ябалсана. Забайкалида эгээн томо химическэ предприяти болохо Сэлэнгын ЦКК ашаглалгада үгтэхэ ойртоо. Эдэ бүгэдэ тухай КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Ф. И. Ченкиров, КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Титов гэгшэд баярай суглаанда хабаадагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь С. М. Ангапов ниислэл хотын олониитын үмэнэһөө, судна бүтээлгын заводой түрүү хүдэлмэришэн нүхэр Воронцов хүдэлмэришэн ангиин үмэнэһөө, ВЛКСМ-эй Советскэ райкомой секретарь нүхэр Миронова комсомол залуушуулай үмэнэһөө, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, СССР-эй арадай артистка Л. П. Сахьянова городой интеллигенциин зүгһөө айлшадаа хани халуунаар амаршалаад, тэдэнэртэ үнэтэ бэлэгүүдые барюулба.

Баярай суглаанда хабаадагшадта Кабанскын аймагай уран һайханай бүлгэмэйхид, арадай театрай артистнууд ехэ концерт харуулаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодомнай болоожо үнгэрһэн Кабанскын аймагай үдэрнүүд хото хүдөө хоёрой харилсаанай һайн һайхан жэшээ болобо. Энэ удха түгэлдэр хэрэгэй саашадаа манай Буряадта заншалта болохонь дамжагүй.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Зурагууд дээрэ: 1. Аймагай уран һайханай бүлгэмөөрхид наада харуулна. 2. Ниислэл хотынхид аймагай ажахын хүгжэлтэ харуулһан стендүүдэй дэргэдэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДЫЕ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА ХЭРЭГЛЭЛГЭ—МАНАЙ ГОЛ ЗОРИЛГО

ТАСС-ай корреспондентын асуудалнуудта Г. Т. БЕРЕГОВОЙН үгэһэн харюу

ТАСС-ай наукын редакцида ороһон лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн Георгий Тимофеевич Береговой корреспондент Г. Кудрявцеватай хөөрэлдэхэдөө хэлэһэниинь доро толилогдобо.

— «Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ советскэ программын гол шэнжэнь ямар бэ?» гэһэн асуудалда харюусахадаа, гайхамшагта үдэрнүүдэй урда тээ хэһэн ажал хүдэлмэриингөө дүнгүүдые гаргаха гээшэ жама ёһомнай болоно, энэ хадаа хододоо туһатай байдаг,— гээд космонавт хөөрөөгөө эхилнэ.

Космонавтикын долоодохи ба наймадахи ойн хоорондохи үедэ бидэнэрэй юу хэһые хаража үзэе. Газар шадарай замбуулинай дайдые саг үргэлжэ, сэхэ шэнжэлхэ программын талаар «Космос» гэжэ түхэлэй 60 гаран ниидэдэг аппарадууд табигдаһан байна. Эдэнэр ниидэхэ бүридөө тодорхой даалгабаринуудые, жэшээлхэдэ, замбуулинай онгосонуудые («Космос-212», «Космос-213») залгалдуулха оньһо түхеэрэлгые туршан шалгаха, «Метеор» гэжэ хэмэл одонуудай метеорологическа мэдээнүүдые суглуулха гэхэ зэргын тодорхой даалгабаринуудые «абадаг» найдамтай автомат хэмэл одонууд байһанаа һайнаар харуулаа. Тэрэшэлэн «Союз» гэжэ түхэлэй залан жолоодогдог замбуулинай онгосонуудаар «газарта дүтын» замбуулинай дайда шэнжэлэгдэдэг байгаа. Иимэ түхэлэй замбуулинай онгосоор ниидэхэ даалгабари намда үгтэһэн байгаа. «Союз-2» гэжэ пилотгүй замбуулинай онгосын ниидэһэнэй һүүлээр октябриин 26-да «Союз-3» онгосоор минии ниидэһэмни мэдээжэ. Дүрбэн сүүдхын турша соо ниидэлгын үедэ угаа олон шэнжэлэлгэнүүд хэгдээ, тэрэ тоодо, онгосые гараар хүтэлбэрилхэ талаар туршалганууд, замые хубилгалга, «Союз-2» гэжэ онгосотой ойртолсолго, аэродинамическа шанарыень хэрэглэлгэтэйгээр урид хараалагдаһан райондо буулга гэхэ зэргын туршалганууд хэгдээ. Энэ хадаа удаадахи ниидэлгын ямаршьеб шалгалта болоно гэхээр.

Асуудал: Болохо байгаа һаань, «Союз-2» гэжэ түхэлэй замбуулинай онгосонуудые саашадань хэрэглэхэ хараа замуудай ямар байһан тухай хэлэжэ үгыт?

Харюу: Энэ түхэлэй онгосонууд газар шадарай замбуулинай дайдые шэнжэлхын тулада бүтээгдэнхэй, тэдэнэр замдаа нилээн удаан саг соо ниидэжэ шадаха гэжэ минии хэһэл ниидэлгын һүүлээр болоһон пресс-конференци дээрэ хэлэгдээ һэн. Би энэ онгосо соо бүхэли һарыншье туршада хүдэлмэрилжэ шадаха байгааб. Зүгөөр программын ёһоор иимэ зорилго табигдаагүй байһан дээрэһээнь, 1968 оной октябриин 30-да 10 час 25 минутада Караганда шадар онгосын бууһые таанад өөһэдөө мэдэнэт.

Залан жолоодогдог онгосонуудай ниидэлгынгээ зам дээрэ залгалдалга, экипажай гэшүүдэй дамжан оролго тойгоор замбуулинай туршалгын станциие байгуулга «Союзай» хүдэлмэриин удаадахи шатань болоно. Энэ туршалгые «Союз-4» ба «Союз-5» гэжэ онгосонуудаар энэ оной январиин 14 ба 18-да минии нүхэд— Владимир Шаталов, Борис Волынов, Алексей Елисеев, Евгений Хрунов хэһэн байна.

Энэ хадаа дэлхэйн хүнүүдтэ, маанадта, алба хэхэ гол зорилготой космонавтикын хүгжэлтэдэхи угаа шухала шатань болоно гэжэ хэлэбэл би эндүүрхэгүй байнаб. «Ухаан бодолто амитадай ажамидаран һуужа шадахаар түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан снарядуудай газарые тойрон дабшалга хүн түрэлтэнэй саашадаа таран дэлгэрхэ үндэһэ һуури болоожо үгэхэ» гэжэ Циолковскиин бэшэһые һаныт. Хүнэй һуужа ябаһан станцинуудай газарые дүтэшэгүүр тойрон дабшалгые хэрэглэн, хүнэй шиидхэжэ шадаха бүхы научна ба техническэ зорилгонуудые тоолоожо бараханьшье бэрхэтэй байна. Хэдэхэн жэшээнүүдые дурдахамни. Экипажай һуужа ябаһан, газарые дүтэшэгүүр тойрон дабшадаг станцинууд ёһотойл обсерватори болоожо шадаха гэжэ би хэлэхэ байнаб. Газарай атмосфераар бүрхөөгдөөгүй замбуулинай дайда соохи бодосуудые ажаглан хараха арга олохын газарые тойрон дабшадаг станци дээрэ өөрынгөө телескопые табихын тулада юушье гамнахагүй байгааб гээл манай элитэ астрономуудай нэгэн һаяхан намда хэлээ һэн. Манай ажамидаран һуухада шухала болодог агаар астрономуудай хүдэлмэридэ һаад ушаруулдаг байна бшуу. Радиоастрономуудшье газарые тойрон дабшадаг станцинууд дээрэ өөһэдынгөө антеннэнүүдые табиха тухай һанаашалдаг. Шэнжэлэгдэжэ байһан огторгойн бодосуудһаа хэдэн олон богони, бүришье богони долгинууд дэлгэрдэг. Энээниие газарта хүрэжэ ерэлгыень атмосферэ һаатуулдаг байна бшуу. Газарые тойрон дабшадаг нэгэ обсерватори газар дээрэхи хэдэн арбаад обсерваторинуудые, астрономуудай тусхай научна экспедицинүүдые үрэ ехэтэйгээр һэлгэжэ шадаха гэжэ эрдэмтэд багсаадаг.

Асуудал: Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар элдэб оронуудай эрдэмтэд харилсаа холбоо яажа байгуулха ёһотойб?

Харюу: «Интеркосмосой» уласхоорондын харилсаа холбооной талаар Соведэй шатаар манай орон иимэ холбоо байгуулдаг болонхой. «Космос-261» гэжэ хэмэл одые табилга социалис оронуудай хоорондохи харилсаа холбооной түрүүшын алхамуудай нэгэн болоно. Энэ хадаа СССР-тэ байгуулагдаһан хэмэл одонуудай хойноһоо хамтаараа шэнжэлэлгэ мүнөө дээрээ болоно бшуу. Зүгөөр манай ханинар замбуулинай дайда соогуур ниидэдэг аппарадуудые һаяар байгуулдаг болохо гэжэ би багсааха байнаб.

Замбуулинай шэнжэлэлгэнүүдые хэдэг хэрэгсэлнүүд һайжарна, элдэб гүрэнүүдэй харилсаа холбоо байгуулха түхэл маягууд нарижуулагдана. Эндэ замбуулинай туршалгануудые хэгшэдэй энээниие ямар зорилгоор хэдэг байһаниинь тусгаар шухала удха шанартай. Эб найрамдалай, хүн түрэлтэнэй бүгэдэ ниитын аша туһые харалга манай зорилго болоно.

Асуудал: «Зонд» гэжэ түхэлэй замбуулинай аппарадууд ямар удха шанартайб?

Харюу: «Зонд-5», «Зонд-6» гэжэ автомат станцинуудай һара тээшэ ниидэхэдэ, огторгой руу табигдаһан аппарадуудай газарта хоёрдохи замбуулинай скоростёор бусажа ерэхэ асуудалнуудые шиидхэхэ туршалганууд хэгдэһэн байгаа. «Газар-һара-Газар» гэһэн замые «Зонд-5» станци дэлхэй дээрэ анха түрүүн нээһэн байха юм. Энэ хадаа планетэнүүд хоорондын дайдые шэнжэлэн мэдэлгын түүхэдэхи тусхай шэнэ шатань болоно.

СССР-эй ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН НОТО

Хитадһаа Москвада байдаг посольствоор дамжуулан, СССР-эй МИД КНР-эй МИД-тэ доро дурсагдаһан ното энэ оной апрелиин 11-дэ эльгээгээ.

«Совет Социалис Республикануудай Союзай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Хитадай Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ доро дурсагдаһан тухай мэдүүлнэ.

Зүбшэлнүүдые Москвада саашадань үргэлжэлүүлхэ тухай П. И. Зырянов толгойлогшотой Советскэ Союзай делегациин ба Цзэн Юн-Цюань түрүүтэй Хитадай Арадай Республикын делегациин хоорондо 1964 оной намар болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэдэнэр үгэеэ ойлголсоһон байгаа. Тиихэдэ энэ зүбшэлые 1964 оной октябриин 5-да дахяад үргэлжэлүүлхэ гэжэ Советскэ делегаци дурадхаһан юм. Гэбэшье дурсагдаһан сагта, мүн хожомынь тэрэнэй хэгдээгүй байһанай түлөө совет тала зэмэтэй бэшэ.

1964 ондо Пекиндэ эхилһэн зүбшэлые ойрын саг соо хитад ба совет түлөөлэгшэдэй һэргээхэ шухала байһан тухай Хитадһаа Москвада байдаг посольствоор дамжуулан КНР-эй правительствада энэ оной мартын 29-дэ эльгээһэн мэдүүлгэ соогоо СССР-эй правительство элирхэйлһэн байха юм.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство хадаа Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Хитадай Арадай Республикын правительствануудай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэдэй хоорондо дахяад хэлсээ хэхэ дурадхалтайгаар КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ хандана, Москвада, 1969 оной апрелиин 15-да гү, али хитад талада таарамжатай бүри һаяын үедэ эдэ зүбшэлнүүдые эхилхээр бэлэн байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Энэ асуудалай шухала удха шанартай байһан дээрэһээнь түргэн харюу үгтэхэ бээзэ гэжэ найдажа байһанаа СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

Партизануудай сохилтонууд

БЕЙРУТ. (ТАСС). Эйлатаһаа хойто тээхи Аль-Харуф гэжэ һууриин шадарай израиль сэрэгэй харуулые «Аль-Асифай» отрядуудай араб патриодууд апрелиин 7-ной һүни добтолоод, сэрэгэй автомашиные усадхаа. Тэрээн дээрэ һуужа ябаһан израиль солдадууд алуулаа, шархатаа гээд Палестинын нэгэдэмэл командованиин эндэ тунхаглаһан коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Палестинын «Аль-Асифай» партизануудай апрелиин 9-нэй һүни Калькилиһаа зүүн тээ хэһэн ябуулгануудай үедэ уһа бүлүүрдэдэг станци тэһэлэгдээ. Эдэ байлдаануудта хабаадаһан партизанууд бултадаа өөрынгөө баазада бусажа ерээ гээд мэдээсэгдэнэ.

„АГУУЕХЭ ҮҮСХЭЛЭЙ" ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

СОФИ. ТАСС-ай корреспондент Д. Бочарев иигэжэ дамжуулна:

Түрүүшын коммунис субботнигой 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэхэ гэһэн шиидхэбэри Перник городтохи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа заводой 8 мянган тоото коллектив гаргаһан байна.

Заводой эрхим хүдэлмэришэд—коммунис ажалай ударнигууд апрелиин 12-ой үглөөнэй 8 часта заводой талмай дээрэхи Ленинэй памятнигай дэргэдэ суглархa гээд парткомой секретарь И. Ангелов мэдүүлээ. Суглаанай һүүлээр тэдэнэр цехүүдтээ ошожо, ойн үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан ажалда эрхим үрэ дүн туйлахын түлөө заводой коллективые толгойлхо байна.

В. И. Ленинэй заводһоо гадна, бүхы орон «Агууехэ үүсхэлэй» ойе эрхимээр угтахын тулада бэлэдхэл хэнэ.

Субботнигой 50 жэлэй ойе эрхимээр угтахые уряалан ажалшадта Болгариин Профсоюзуудай Центральна Соведэй хандалга үргэнөөр дэмжэгдэжэ, ажалай угаа ехэ дэбжэлтэ үүсхээ.

ЧССР-һээ сүлэгдэбэ

ПРАГА. (ТАСС). Италиин хоёр туристнар М. Сандро, А. Доменико гэгшэдые Чехословакиин хуули ёһо сахяагүйн түлөө Чехословакиин гүрэнэй органууд апрелиин 10-да оронһоо сүлөө гээд ЧТК агентство мэдээсэнэ.

Млада-Болеслав городтохи сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдэй фото-зурагые байрын гэрэй сонхоһоо эдэ хүнүүд буулгажа абаа, тэрэшэлэн чехословак-поляк хилые буулгажа абаа гэжэ ЧССР-эй гүрэнэй аюулгүйе сахиха органууд тодоруулһан байха юм.

Де Голлиин хэлэһэн үгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин президент де Голль апрелиин 10-да радио ба телевиденеэр үгэ хэлээ. Ороной газар-нютагай-захиргаанай хубаарилгые хубилгаха, сенадые шэнэдхэн байгуулха тухай асуудалаар хэгдэхэеэ байһан зүбшэл тухай тэрэ тогтожо хэлээ.

Республикын президент байһан оорэйнь хуби заяантай энэ асуултын холбоотой байһые де Голль онсолон тэмдэглэнэ. Өөрэйнь президентын тушаалда үлэхэ үлэхэгүйнь олоной харюуһаа дулдыдаха байһаниинь сохомтой гээд де Голль хэлээ.

ПАКИСТАНАЙ ПРЕЗИДЕНТЫН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Пакистанай президент Яхья Хан апрелиин 10-да өөрынгөө түрүүшын пресс-конференци хээ гээд АПП агентство мэдээсэнэ.

Пакистанда сэрэгэй байдалай соносхогдоһоной шалтагаание тайлбарилхадаа, орон дотор ёһо гурим сахиха тухай өөрынь уряае Пакистанай олониитын дэмжэһэндэ һаналаа хананги байһанаа президент онсолон тэмдэглээ.

Орон доторхи байдал түргэнөөр заһаран һайжаржа байна, зүгөөр захиргаанай органуудай хэбээрээ хүдэлдэг болохын тулада үшөөл саг хэрэгтэй гээд Яхья Хан хэлээ. «Арадайнгаа аша туһада үнэн сэхээр алба хэхынь тулада гражданска захиргаануудта бидэнэр туһаламжа үзүүлхэбди» гээд президент мэдүүлээ. «Арадай түлөөлэгшэдөөр һунгагдаһан хүнүүдтэ засаг түрые дамжуулан үгэлгэдэ» бэлэдхэхэ гээшэ минии толгойлжо байһан захиргаанай гол зорилго болоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Хүдэлмэришэд, таряашад ба студентнүүдэй байдал һайжаруулхын тулада абтаха хэмжээнүүд тухай президент дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Ороной экономическа хүгжэлтэ түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдэхэ гээд Яхья Хан тэмдэглээ. Түсэбтэ ёһоной экономическа хүгжэлтын зорилгонь хадаа баян анги тухай оролдолго гаргаха ябадал бэшэ, харин бүхы орон доторхи байдал ниитэ дээрэнь һайжаруулга болоно гээд тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Бүхы оронуудтай һайн хани ёһоной харилсаатай байхын тулада Пакистан бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргана гээд, гадаадын политическэ асуудалнуудта тогтоходоо президент мэдүүлээ.

Камбоджын буруушаалга

ПНОМ-ПЕНЬ. (ТАСС). Камбоджын хилэ дээрэ американо-сайгон сэрэгүүдэй шэнэ харата ааша гаргаһанда эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн Камбоджын МИД-эй ното эндэ толилогдоо.

Американо-сайгон сэрэгүүд оронойхилэдэ ходоодо шуурган ородог, Газар нютагууд дээгүүрнь самолеедуудынь ниидэдэг гээд ното соо хэлэгдэнэ.

УРАН ҮГЫН САГААЛГАН

ШҮЛЭГЛЭЛ ТУШАА ТОБШОХОН ҺАНАМЖА

Сагаа һара үни дүүрэжэ, сагай уларил бүри зөөлэрбэ. Хабарай хайлаан харьялаан хаа хаанагүй мэлмэржэ, гол сөөрэмүүд һайрамтан һайбъ-тана, хони мал үдэжэ, ууреаг сагаа дэлбэрнэ. «Буруун булшантай, хонин хурьгатай» ондо орожо, малша зоной урма зориг бадаруулна. Таряашад мүнөө хабарай халуун ажалай хаһада орожо, «трактораа тоһотой, машинаа малгайтай»—бэлэн болгоно.

Эдэ бүгэдэ—байгаалиин һэрилгэ, баяр энеэдэнэй дэгжэлгэ, ажалай халуун амисхаал, арад зоной баясхалан — мүнөө сүм Ленин багшын зуу наһанай ерэжэ ябаһан ойн үдэрһөө һабагшалагданхай, бүгэдэ арадай мүрысөөнэй хурдан замаар шармайна.

Эгээл энэ үедэ Буряадай уран зохёолшодой зургаадугаар хуралдаан нээгдэхэнь. Эндэ би газетын хуудаһан дээрэ үгэ эрижэ, уран шүлэглэл тушаа тобшохон һанамжаяа хэлээ һаа гэжэ бодобоб.

...Уран шүлэглэл. Энэ холбоо хоёр үгэ хүн бүхэнэй сэдьхэл соо хайлан ородог, һэрюу даалгадаг, бусалан халидаг, баяраар долгисходог, заригад гүүхэдэг, зориг түрүүлдэг,—мэдэрэлтэ хүнэй эльгэ зүрхэнэй али бүхы һудаһа дайрадаг шэдитэй. Зүгөөр иимэ шэдитэй шүлэг найруулан зохёохо, удхалан бүтээхэ гээшэ угай нарин поэдэй, зоной уран дуушын ехэл хүндэ, ехэл харюусалгатай харшажалынь юм. Хара ажалһаа айдаг зохёолшо, хүлһөө адхахаяа түбэгшөөдэг, шуһаяа дуһаахаяа татагалзадаг поэт ажалша зоной арюун зүрхэндэ ягаад хүрэхэ гээшэб?!

Энэ шанга эрилтын үндэр дээрэһээ, зохёолшодой зургаадахи хуралдаанай ендэр дээрэһээ нюдөө һарабшалан нэртээд үзэхэдэ, манай буряад уран шүлэглэлэй оройдо хүрэһэн поэдүүд, юрэнхы совет поэзиин алтан тагта хүрэһэн шүлэглэл зохёолнууд тобойжо байхань баярламаар. Ахамад зохёолшодой аяар саанаһаа эхилһэн зам уламаар дардамлан үргэлжэлүүлһэн, тэдэнэй дээжэ найруулгануудай шэлэгдэмэл ботинуудые уламаар зузаадхан үргэдхэһэн хүсэд бэежэнги, үргэнөөр далижанги, үндэрөөр ниидэнги поэдүүд Дамба Жалсараев, Николай Дамдинов, Дондок Улзытуев, Алексей Бадаев, хурдан бэлигээ гүйлгэжэ, хурса шүдөө үргуулжа ябаһан Анатолий Щитов, Даши Дамбаев, Мэлс Самбуев гэгшэд суурханхай. Тэдэнэр болоод бусад олон бэлигтэн урданай алта шарагшад, мүнгэ гүйлгэгшэд, угалза хээлэгшэд, уран һиилүүршэд мэтээр арад зонойнгоо дунда алдаршаад, айл аймагуудта хүндэтэйгөөр хүлеэгдэжэ, урматайгаар угтагдажа байдаг гээшэ. Тэдэнэй эрхим зохёолнууд ород хэлэн дээрэ дээжэлэгдээд, «Бугын эбэр», «Дардам харгы» гэхэ зэргын үндэһэнэй аллтаар хужарлагдан, тана табаар хажалагдан хэблэгдэжэ, бүхы Эхэ орон дотороо таража байдаг.

Поэдэй үльгэрлэн бэшэһэнэй ёһоор, «Хахад оромнай шүлэг бэшэдэг. Хамаг оромнай шүлэг уншадаг» болоно байһан энэ үедэ юрэ дунда зэргээршье зохёохын аргагүй,—арад зоной эрилтэ айхабтар шанга! Эгээл тиимэһээ мүнөө колхозууд, хүдэлмэришэдэй коллективүүд, һургуулинууд түс тустаа эрхим зохёол бэшэхын түлөө конкурснуудые соносхоно. уран зохёолой бүлгэмүүдые эмхидхэнэ, гар бэшэмэл журналнуудые гаргана, мүн согсолбори номнье хэблүүлдэг ушарнууд бии. Агын Согто-Хангилай колхоз оор тухайгаа дуу зохёолгохын түлөө мүрысөө соносхоод, мүнөө дүнгыень гаргаад байна бшуу,—тиигэжэ поэдүүд Даши Дамбаев, Цэрэн-Базар Бадмаев болон бусад колхозой шангай лауреатууд болонхой. Һаяхан Түнхэнэй аймагай Мүнхэ-Сарьдагай нэрэмжэтэ уран зохёолой бүлгэмэй эүгһөө Түнхэнэй тунгалаг гол тухай, һарьдаг үндэр мундаргануул тухай эрхим зохёолнуудые бэшэхын түлөө конкурс соносхогдобо. Эдэ бүгэдэ тон һайшаалтай. Юрэ Буряадай дэбисхэр дээрэ бүри гушаад онһоо эхилээд уран зохёолой бүлгэмүүд ниилээд олон байһан юм. Тэдэнэй үлгы дээрэ томо зохёолшод—Ц. Дон, Дамба Дашинимаев, Бато Базарон, Жамьян Балданжабон, Солбонэ Туя, Бавасан Абидуев, Дольен Мадасон, Семен Метелица гэдэгүүд байгаа һэн. Һүүлэй үедэ тиимэ бүлгэмүүдэй тоо үсөөршэһэн хэбэртэй. Мүнөө эдэбхитэйгээр, үрэтэйгөөр ажаллажа байдаг бүлгэмүүдые ганса гарайнгаа хургаар тооломоор болошоо. Түнхэнэй аймагай «Саяан» газетын, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй газетын дэргэдэхи бүлгэмүүд һайн хүдэлнэ. Тиихэдэ хамтын согсолбори хэблэһэн «Тэрэнги» гэжэ бүлгэм авиационно завод дээрэ бии болоһон аад, һаянай дуулдахаяа болишоо. Улаан-Үдын түбэй гудамжада ехэл шууяатайгаар нээгдэһэн номой шэнэ магазинда нэрэеэ буляалташаһандаа хирэшоо юм аа бы гэдшье һанахаш. (Харин зохёолшодой холбооной халуун оролдолгоор нээгдэһэн тэрэ магазиншье урданайнгаа шарайе хубилгажархёо, — хүхюун энеэдэнүүрһаань хобхоржо, уршалаа атираан олон болошоо). Зүгөөр тиимэ бүлгэмүүдэй аша туһань тон ехэ. Һайн хүдэлдэг мүнөөхи хоёр бүлгэмөөшье абаад үзэе: Түнхэндэ бэлигтэй залуушуул олошорһоор—Шагдар Байминов, Булад Сыренов, А. Ангархаев, Н. Намсараев гэгшэдэй шүлэгүүд газетэнүүд дээрэ, «Байгал» журнал соо яһала үзэгдэдэг; Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ хүдэлмэришэн-залуушуулай дундаһаа булад шудхагша байһан Клим Жамьянов, вагон хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэн Анатолий Ракецкий болон бусад нэрэшэнхэй.

Энээн дээрэһээ тобшолол хэхэдэ, уран зохёолой хүрьһые һайса элдүүрилээгүйдэ, салатар үтэгжүүлээгүйдэ үндэр ургаса абтахагүйнь лабтай!

Уран шүлэг, уран зохёол гээшэ саг дээрээ, сахилзын хүхэдэ зүрхэн соо буйлаһан удха түгэлдэр, уян найруулгатай үгүүлэл юм гэжэ хэлэхэдэ таараха байна. Мүнөө үедэ манай арадай зүрхэ сэдьхэлые дороһоо абан хүдэлгэмөөр уянгата зохёолнууд, эхэ оронһю эрэлхэг зориг бадаруулмаар аянгата домогууд хэрэгтэй!

Агууехэ Ленинэй зуун наһанай ойдо зорюулжа, Коммунис парти, Эхэ орон, ажалшан хүдэлмэришэн тухай, совет шэнэ хүнэй—мүнөө үеын баатарай шэнжэ шарай, сэдьхэл зүрхэ харуулһан гүнзэгы зохёолнуудые, гашай бэшэ, харин уран уянгата найруулгануудые, хархис түримхэйнэрэй үүсхэжэ байһан шуһата хюдалгата хара дайе сараха шадалтай хурса үгын годлинуудые бүтээхэ гээшэ мүнөө совет шүлэгшэ бүхэнэй арюун уялга мүн. Тиимэ захатанууд зохёолшын шэхээрээ шагнажа, хэлээрээ амталжа, хамараараа үнэрдэжэ, амаараа аялгалжа, нюдөөрөө хаража, мэдэрэлээрээ ойлгожо абаһанайл удаа бүтэдэг ха юм. Ушар тиимэһээ уран зохёолшо хүн ухаан сэдьхэлээ марксизм-ленинизмын сэсэн һургаалаар үдэр бүри баяжуулха, уран һайханай мэргэжэл шадабаряар дали жэгүүрээ хоног бүри хуягжуулха ёһотой!

Тиигээ һаа, уран зохёолшодоймнай гуурһа, саарһанай найралдал сооһоо табан жэлэй баатаршуул, Даманскэ олтирогой геройнууд, Вьетнамай тэнгэрийе аршалагша бүргэдүүд, Хойто мүльһэн далай дорохи манай атомна подводнигуудай шэнжэ түхэл, сэдьхэл бодол харуулһан, олонациональна совет арад түмэнэй үдэр бүриин эрэлхэг ажал үнэн зүбөөр, гүн түгэлдэрөөр зураглаһан уран шүлэг, дуун, үгүүлэл, зүжэглэл улам олоор гараха һэн. Тиигээ һаа, хүнэй шарай барайлгадаг, хүнэй зориг мохоодог шагайсаа буртаг, үблэгсөө гүйхэн бадагууд, нэгэ хоногой «унтариин» ябаган шагша дуунууд, хоёр хоногой холбоо залгаа зүйдэлнүүд үгы болохо һэн...

Мүнөө радиогоор шагн... виденеэр харахада, г... нюурнууд дээгүүр, журн... солбоританууд соогуур, ... соогуурше уншахада, ... дархалагдаһан мохоо бүл... үсөөн бэшэ дайралдаа... үндэһөөрнь үгы болгох... бүри дээжэ шүлэгүүдэй ... согсол дэбтэр хэблэн гар... зохисотой гэжэ һанагда...

Тэрэ шэлэгдэмэл, ... шүлэгүүд түхэреэн жэл ... луулагдажа, шэлэгдэжэ, ... сэгдэжэ, радио. телеви... журналаар дамжуулан, ... то табигдажа байха уша... жэ ерээд лэ, эсэслэн согс... наар шалгажа, найдалт... шэгдэжэ, гоё һайхана... зохидоор зураглан шэмэг... дэ оруулха болоно. Энэ ... һэн согсолборие «Уран ... гаалган» гэжэ гаршаглаа ...

Ошон ошоторооо энээ... ёһололто һайндэр—**уран ... гаалган** болгожо, уншагш... мэнтээе золголдон зугаа... һанал бодол, шүүмжэл... шагнаха, эрхим шүлэг... газарһаа шагнал абаха—... шал тохоруулаа һаа һай... даа!

Одоо тиигэбэл, шүлэгэй ... гүй нэгэшье үдэр поэт ... гүй бэлэй. Одоо тиигэбэл, ... ряадай шүлэг уншадаг, ... ряадай шүлэг бэшэдэг бэ...

Цэдэн ГАЛСА...

МОСКВАҺАА БУСААД...

Мэлс Самбуев буряад уншагшадта уран шүлэгүүдээрээ мэдээжэ боложо ябаһан залуу поэт. «Тайгын саһан» гэжэ түрүүшын шүлэгэйнь согсолбори уншагшадай һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн. Мүнөө Мэлс Самбуев «Таймыр» гэжэ поэмэ бэшээд, Буряадай номой хэблэлээр гаргажа байнхай. Һаяхан Москвада үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна залуу уран зохёолшодой зүблөөндэ хабаадалсажа ерээ. Манай корреспонденттэй М. Самбуев иигэжэ хөөрэлдэбэ.

Асуудал. Хэды үдэрэй туршада түс зүблөөн болоо гээшэб?

Харюу. Найман үдэр үргэлжэлөө. Гурбан үдэр семинар боложо, бэшэһэн зохёолнууд тушаамнай совет элитэ уран зохёолшод дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Асуудал. Семинарайтнай хүтэлбэрилэгшэд хэд байгааб?

Харюу. Чингис Айтматов, Виталий Коротич, Кайсын Калиев, Георгий Марков, Миколас Слуцкис гэгшэд семинарые хүтэлбэрилөө. Минии байлсаһан семинарта 10 хүнэй зохёол харагдаа.

Асуудал. Бэшэһэн зохёолнуудайнгаа ямар сэгнэлтэдэ хүртэһэн тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу. Нюур сахилтагүй, шанга хөөрэлдөөн болоо гэжэ хэлэхэ байнаб. Һайн зохёол бэшэхын тула хүлһөө һайса гаргаха, олон юумэ ойлгохо, мэдэхэ хэрэгтэй гэжэ үшөө дахин мэдэрээб. Өөр тушаагаа юун гэжэ хэлэлтэй гээшэб даа. Олон шүлэгүүдые, хэдэн поэмэнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ табяа һэм. Зарим шүлэг, поэмэнүүдэйм дутуу дундануудые тон зүбөөр элирүүлжэ, ойлгуулжа үгөө. Энэ хадаа намда ехэ һургаал болоо. Семинараймнай хүтэлбэрилэгшэ Борис Александрович Ручьев «Доржи таабай» гэжэ поэмыем магтажа, һайн сэгнэлтэ үгөө. Энэ поэмэмни «Советская Россия» гэжэ номой хэблэлээр тусгаар ном боложо гаргагдахаар дурадхагдаа.

Асуудал. Москвада болоһон уулзалгануудтнай хэр һонирхолтой байгааб?

Харюу. Хэнэйшье урмашамаар һонирхолтой уулзалганууд болоо. Эхэ оронойнгоо эрхим түрүү хүбүүд, басагадтай комсомолой Центральна Комитедтэ уулзаабди. Тэдэнэй дунда космонавт Леонов, артист Баталов, герой-лётчик Мосолов, Даманска аралай баатарнууд, Советскэ Союзай геройнууд Бубенин, Бабанский гэгшэд байгаа. Эдэ нүхэдэй хэлэһэн үгэнүүд сэдьхэл зүрхэ баясуулаа. Тэдэндэ бидэнэр эгээ һайн шүлэгүүдээ уншажа үгэһэн байнабди. Гадна Кремль соохи В. И. Ленинэй музей-байра орожо хараабди. Юрынхеэр ажаһуудаг аад, агуухэ хүн байһыень сэдьхэлдээ бүри гүнзэгыгөөр мэдэрээбди.

Асуудал. Урдаа ямар зорилготой бусаабта?

Харюу. Хүдэлхэ, һураха, мэргэжэлээ һайжаруулха. Хурса зохёол бэшэжэ, уншагшадаа урмашуулха гэһэн үнэн зүрхэнэй хүсэлэнтэй Буряад ороноо бусажа ерэбэб.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

«Һонор сэзжэтэй, уран хурса үгэтэй хүгшэн» гэжэ Балдуугай Дарима тухай нютагайхидынь хэлсэдэг. Энэньшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, Дарима хүгшэн дала хүрөөшье һаа, бага ябахадаа хүнүүдһээ шагнаһан үльгэр, дуунуудаа, оньһон хэшоо үгэнүүдээ мүнөө хүрэтэр мартаагүй. Бэшүүрэй аймагай Шэбэртэ нютагта һуудаг Дарима хүгшэнэй хэлэжэ үгэһэн арадай хэдэн дуунуудые уншагшадтаа дурадханабди.

УРДАНАЙ ДУУНУУД

Үүлэн дээгүүр шүүдэртэй
Үлгэн сагаан Шэбэртэ.
Үетэндөө мартагдаад,
Өөртэм хайратай амараг лэ.
Набша дээгүүр шүүдэртэй
Намжуу сагаан Шэбэртэ.
Наһатандаа мартагдаад.
Намдаа хайратай амараг лэ.

* *

Сангалтымнай эхиндэ
Саһан юундэ ороноб даа.
Сайнхан гансаһаам һалгаажа,
Самган юундэ болгоноб даа.

Бомботымнай оройдо
Бороо юундэ ороноб даа.
Болзорлоошоһоом һалгаагаад.
Бусамал юундэ болгоноб даа.

Тэрэлжын узууряар жэргэһэн
Тэхэрисэн шубуунай
сайханиинь.
Тэбэрин тэбэрин үдхэһэн
Тэрүүхэн эжым хайратай.

Боролжын узууряар жэргэһэн
Болжомуур шубуунай
сайханиинь.
Бохинон, бохинон үдхэһэн
Бууралхан эжым хайратай.

Алтарганын узууряар жэргэһэн
Алтанхан гургалдайн
сайханиинь.
Альган дээрээ үдхэһэн
Аба, эжым хайратай.

* *

Хайсан борым хатарааша
Хабтагай Заганай долгиншуу.
Ханилсан нүхэрөө харахадам
Хадын оройн сэсэгшүү.

Унаган улаанайм хатарааша
Уужам Заганай долгиншуу.
Ушарһан нүхэрөө харахадам
Уулын оройн сэсэгшүү.

* *

Тэбхэр харахан шулуундань
Тэмдэг табихааш мэдэнэгүйб.
Тэрэш холын амарагтай
Тэмсэн ябахааш мэдэнэгүйб.
Хабтагар харахан шулуундань
Хампаас табихааш мэдэнэгүйб.
Харил холын амарагтай
Ханилаад ябахааш мэдэнэгүйб.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Ц. ХАМАЕВ

НҮХЭР ТУХАЙ ДУРСАЛГ...

* *

Гасалантайдаа гажаранхай,
Ганхан гунхан дуулажа,
Газар дээрээ найганхай,
Гомдолтойхон галгихадам,
Тойрогшожо олонгүй,
Тулгам боложо бодоо һэнш.
Хүтэл үндэртэ орхингүй,
Хүтэлхэдэжэ гараа һэнш.
Үдэ һодоо ургахадажа,
Үндэр орьёлдо ниидэхэдэм,
Үхибүүн шэнги хүхихэдэжэ,
Үдэшэн омог байдаг һэнш.
Нангин иимэ нүхэртэйгөө
Нарата зондоо хөөрэдэгби.
Ганхан гунхан дуулаһанаа
Мартангүйгөөр ябадагби.

* *

Энэ һүни сугтаа уубабди, —
Эльгэеэ ханатараа дуугаа
дуулабабди.
Үнгэрһэн хаһаяа үльгэртэйш
жэшэбэбди.
Үбгэржэш ябаһанаа шаналаад
абабабди.
Этигэлээ хэмнайш орхёогүй
зандаа.
Һэшхэлээ хэмнайш гээгээгүй
ха даа,
Холодожо, хүйтэрһэн шэг
үзэгдөөгүй.
Хотоноо бусахамнай хэндэмнайш
элирээгүй.

Шамайгаа хараад лэ бишни
эльгэлнэм.
Намайгаа хараад лэ шимни
энеэнэш.
Жэлдээ гансахан лэ эрьежэ
золгонобди.
Жэлдээ гансахан лэ сэдьхэлээ
хананабди.
Нүхэдэй уулзалган энээгээр
дүүрэдэггүй,
Нэгэтэй, һонинтойл юумэн
хэгдэдэг.
Баяраймнай далай зүрхэндэ
багтадаггүй,
Байгалай долгиндол эрьедээ
хүнтэрдэг.
Эгсэ жэл соо золголдоогүй аад,
Энэ һүни сугтаа уубабди.
Үшөө хэды жэл ингэжэ уулзажа,
Үшөө хэды жэл сэнгэхэ ха бибди.

* *

Би шамдаа амарагни,
Найдажа ябаа һэм даа.
Баахан энэ зүрхэеэ
Хубаалдажа һуугаа һэм даа.
Гүлмэрхэн наһанайш алдууе
Хүлисэжэ шадаа һэм даа.
Гүндүүн зоной хэлсээе
Дабажаш гараа һэм даа.
Гэрэл түхөөһэн шарайеш
Хайхаран, хайхаран байхадаа,
Гэнэн зөөлэн зүрхэмни

Жаргалаар лугшаа ...
Дуран, этигэл найда...
Абтаад, абтаад һууха...
Дуунай мүнхэ дээжые ...
Дуһал дуһалаар сасаа...
Сэлмэг байгаа тэнгэри ...
Үүлээр бүрхэдэг юм ...
Сэнгэн байгаа сэдьхэл ...
Найгаад абадаг юм ша...
Нарата энэ дэлхэйдэ ...
Намар ерэдэг юм шиг...
Нангин һайхан этигэл...
Урбажархидаг юм шэ...
Байдалай хүшэр сагуу...
Баригдаадхихадаа тиигэ...
Бардам баян зангы ...
Тоогоогүйдөө тиигэ гү...
Эрын мундуу хабада ...
Диилдээдхихэдээ тиигэ...
Эльгэнэй нимгэн хорхо...
Эдигдээдхихэдээ тиигэ...
Хамаг найдалаа һанаг...
Хатаржал ябаа бэлэй...
Хабатай толохон одоо...
Харажал байгаа бэлэй...
Зүрхэнэй булгаан шам...
Унагааха шадаа гээшэ ...
Зүрхэнэйш хайрата ...
Хамгаалжа ядаа гээшэ ...
Эгээ һайхан этигэлш...
Эбдэрхэ гэжэ бии юм ...
Эбигэл зөөлэн сэдьхэл ...
Үншэрхэ гэжэ бии юм ...

ХОЛО, ОЙРЫН ҺОНИН

АЗАТАЙЛ ҺАА—ШҮҮХЭШ

1969 оной эд хэрэгсэл болон мүнгэн шүүбэритэ лотерейн ээлжээтэ наадан апрелиин 17-до Томск хотодо үнгэргэгдэхэнь.

Үнэтэ шүүбэринүүдэйнь дунда «Москвич», «Запорожец» автомобильнууд, «Турист» маркын мотороллернууд, «ВЭФ» гэдэг транзисторна радиоприёмнигууд бии.

1969 оной лотерейн наадан бүхэндэ 1000, 400, 300 түхэригэй мүнгэн шүүбэринүүд түрүүшынхеэ оруулагдаха болонхой.

Байгша оной туршада шүүбэритэ лотерейн наадалга үшөө таба удаа үнгэргэгдэхэ. Ээлжээтэ гурбадахи наадан майн 29-дэ Махачкала хотодо үнгэргэгдэхэ юм.

(ТАСС).

МҮНӨӨДЭР ХААНА ЮУН БОЛОХОБ?

★ УЛААН-ҮДЫН спортын ордондо спортивна гимнастикаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үсэгэлдэр эхилһэн мүрысөөн үдэрэй 11 часһаа үргэлжэлхэ. Эндэ үхибүүдэй спортивна һургуулиин һурагшад, мүн багшанарай институдай, түмэр замай техникумэй болон Каменск тосхоной түлөөлэгшэд—нэгэдэхи разрядтайшуул, мастерта кандидадууд, спортын мастернууд хабаадалсана.

* * *

★ ХҮДӨӨ АЖАХЫН институдай спортын зал соо буряад барилдаагаар Улаан-Үдэ хотын болон Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын национальна округой спортсменүүдэй нүхэр ёһоной уулзалга үдэрэй 11 часта эхилхэ.

Энэ мүрысөөндэ нэгэдхи разрядтайшуулһаа гадна, мастерта кандидадууд, спортын мастернууд хабаадалсаха юм.

* * *

★ В. И. ЛЕНИНЭЙ түрэһөөр 100 жэлэй ойдо, мүн ССР Союзай профсоюзуудай спартакиадада зорюулжа, республикымнай спортын һайн дуранай «Спартак» бүлгэм Улаан-Үдэ шадарай Богородско арал дээрэ хабарай уралдаа үнгэргэхэнь. Тэрээндэ һургуулинуудай болон училищи, техникумүүдэй һурагшад, мүн физкультурна коллективүүд хабаадалсажа, 300, 500, 1000 метрэй зайда уралдаха.

Мүн лэ «Спартак» бүлгэм шефтээ абаһан Улаан-Үдын һургуулинуудай дунда теннисээр хүбиин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө үнгэрэхэ. Мүрысөөн 50-дахи дунда һургуулиин спортын зал соо үнгэрэгдэхэ байна.

* * *

★ СПОРТЫН «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө уралдаан Дээдэ-Онгостойдо болохо. Тэрээндэ Улаан-Үдын һургуулинуудай һурагшадай, мүн Селенгинскын индустриальна болон Улаан-Үдын лесотехникумүүдэй түлөөлэгшэд, физкультурна коллективүүд хабаадалсаха.

★ РЕСПУБЛИКЫМНАЙ филармониин бүлэг артистнууд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тусхай программатайгаар Хориин аймаг гастрольдо гараба. РСФСР-эй арадай артист Б. Балдаков, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд Т. Карпов, М. Санжиев, буряад арадай дуунуудые гүйсэдхэгшэ Б.-Х. Дашиева, арадай инструментнүүд дээрэ наададаг А. Батуев болон бусад нүхэдһөө энэ бүлэг бүридэнэ.

* * *

★ УЛААН-ҮДЭ хотын һургуулинуудай һурагшад—Байгаали хамгаалха бүлгэмэй эдэбхитэй гэшүүд «Шубуунай һайндэр» үнгэргэхэ. Энэ һайндэртэ хабаадаха 600-гаад һурагшад городой Пионернүүдэй байшанда үглөөнэй 10 часта сугларжа, дуу хүгжэмэй аялга доро Ленинэй гудамжаар ябажа үнгэрхэ.

АНГУУШАДАЙ ҺОНИН

ДАБАА

Дээрэшэг зүрхэтэй, хойрог залхуушагшье һаа, агнуури гэхэдэ «урагшаа хүлөө татасатай болодог» Дабаатай түрүүшын хирмаг саһанаар гүрөөһэндэ гарабабди. Өөрөө хярын оройгоор ябаад, намайгаа хадын хормойһоо тээ дээхэнүүр яба гэбэ. Хадын эхин хүрэтэр нэгэшье гүрөөһэ харабагүйб. Тэрэм табые хараад, харайлгажархёоб гээ һэн.

— Тэрэлжэ соогуур гүйгөөд, яашье буудуулаагүй, шүдхэрнүүдш, яахабибди?

Нүхэрэйнгөө харюу хүлеэбэб.

— Саашаа ошоё. Мүрэй үгы һаань, һөөргөө бусахабди. Оройхоншье болошобо. Дүрбэн хүлтэй амитан дүтэ наашашье харагдабагүй. Болзолдоһон газартаа уулзаад, сай шанажа уугаад, үнөөхи табан гүрөөһэндөө ошохо гэлсэбэбди. Тэрэ хада ара тээһээ угаа эгсэ үндэр һэн.

— Зай,—гэбэ нүхэрни.—Ши өөдөө гараад, хярын доохонуур ябаарай. Бишни тээ урдаш,—хахадһаань доохонуур ябахаб.

Сагаа гээхэгүйн тула өөдөө түргэн гараха хэрэгтэй һэн. Юушье харaагүйдөө голхорбоб. Хадынгаа заха гаража, доошоо буубаб. Нүхэрэйм мүр үгы. Голой харгыда ороһон хойномни отогоо бусаһан мүрынь байба. Наран тонгойшоо. Үглөөнһөө хойшо һайсахан эсэгдээ. Отогтоо ерэхэдэм Дабаамни гал түлижэ сайгаа уунхай, наар дээрэ астайжа хэбтэбэ.

— Зай, юумэ хараа гүш даа?

— Үгы,—гэбэб.

— Бишье хараагүйб даа. Хуушан лэ мүрнүүд байна.

Саһан үдэшэ ороод, үдэртөө шэмхэшье ороогүй хамнай. Саһанай болимсоор ябаһан мүрнүүд... Үглөөдэрынь амяарлажа гарабабди. Табан гүрөөһыень харажал һалаха һанаатай, Дабаагай бусаһан мүрөөр ошобоб. Үсэгэлдэр таһарһан газарһаа доошоо ороод, Дабаамни голоороо отэ отогтоо ерэһэн аад, «хуушан мүрнүүд байгаа гэжэ худалаар табижархиһан. байгаа бшуу. Тэрээнһээ хойшо залхуу, худалша Дабаатай агнуурида гарахаяа болёо бэлэйб.

ЗҮРХЭТЭЙ ШАНДАГАН

— Хилар шандагые хүн бүхэн аймхай гэлсэдэг. Би эгээ зүрхэтэй амитан гэжэ һанаха байнаб,—гэжэ нүхэрни агнуурһаа бусаад, горхоной хажууда сайлажа һууходаа хэлэбэ.

— Юундэ?—гээд би гансата һонирхобоб.

— Һэ. Юу хэлээ гээшэбши, нүхэр, хүнш өөрөө юумэ үзөөгүйдөө мэдэдэггүй юм байна даа,—гээд нүхэрни малгайгаа үбдэг дороо дараад, хүлһөө аршаба.—Урзанда лэ даа, энэш Эрээлжэдэ агнахаяа гарабиб. Ойн заха оромсоорни шэрэнги сооһоо томо сагаан шандагин гараад, ондоо сондоо харайшаба. «Олзотохо хүн шандагантай уулзаха» гэжэ эсэгынгээ хэлэдэгые һанаад, согсойходожо һууходань шагаажа шагаажа, буугайнгаа шабха татажал орхёо һэм. Хойто хүлынь һанжагад гэшэбэ. Аһаймши даа, холо ошохоёо болёо гэжэ бодобоб. Нэгэ хэды харайгаад баһа һууба. Табяад алхамай газарта ошоторни һуужал һууба. Хилайжа байжа тэрэм гэдэргээ хараха юм. Намайе хараад. һахалаа хүдэлгэхэдэл гээдхёо. Юундэ буудаабши? Шамда ямар муугэ хээбиб? гэжэ асууһандал болоодхёо. Буугайнгаа харада абахаяа байтарни—бүрд гэшэбэ. Тиигээдшье холо ошоогүй. Дүтэлхэдэм, намай харжаад һуужал һууха юм. Тиигээд гэнтэ хайрладаһам хүрөөдхёо һэн даа. Барһан, тэрэ зүрхэтэй шандагам амиды ябаа гээшэ гү даа, али үгы гү. Үбэлдөө гурбан хүлтэй шандагинай гүйһэн байбал, минии буудаһан шандаган гэжэ мэдээрэй.

— Тэрэ үдэртөө юумэ баряа һэн гүш даа?

— Үгы ааб даа. Тэрэ «хархяа амитание алажа хатааһан» байгаа һаа, заатагүй нэгэ гүрөөһэ мухарюулха һэнии гэжэ абам һүүлдэ хэлээ һэн. Тээд зүрхэтэй амитание алажа болоногүйл,—гээд нүхэрни багынхидаал адляар имаа тамшааба.

ҺОНИРХОЛ... АГНУУРИ...

Урдань булга агнажа ... үзөөгүй байгааб. Энэ ук... ан ой тайгада байрладаг, ... жэ ангуудай хорото дайс... ангуушадай хэлсэдэгые ... лагша һэм. Үнгэрэгшэ ... эбориохо договор батал... да гараад. түрүүшынгээ б... хадаа, ехэл олзуурхааб. ... хэнээр энэ шолмош мини... хо юм гэжэ бүри ухаа... оруулаагүй бшууб.

Үүр хираалжа байхада ... Янгараа дахуулаад, ото... лэ хэмдээ гарабаб. Һүн... хирмаг саһан ороһон ба... мни хүрэһөөр хэрмэ модо... рэнээ бүүдажа абаад, ... жа, ара хажуугайнь бүр... соогуур ябатарни, шанд... дээгүүр булганай гүйһ... мүр дайралдашаба. Янга... оруулбаб. Нохойм ... һаар урагшаа гүйшэбэ. ... шадал соогоо ярабаб. Н... һон хойно нохойм һө... ерэбэ. Булганайшье мүр ... хадам, гансал шандага... шэнэ мүр байба. Жэмһээ ... шэ гираһан булганай мүр ... богүй. Гайхаад, тэрэл ... шаа ябажа ябатарни ша... нэхэн һэе хэбтэбэ. Адаг... да, тэрэниие булган бар... хиһэн байгаа. Саашаа гү... най мүртэнь ороһоор но... шьегүй модолуулаад бай... анха түрүүшынгээ булга... аахурылан абаа бэлэйб.

Гэтэжэ байгаад шан... жа, нюрган дээрэнь сон... рэнээ мяхалжал һалаа б... һээ байтагай гүрөөһэн... ушар дайралдадаг юм гэж... хөөрэлдэгшэ.

Булган бэеэр томо б... бушуу солбон, уур ехэт... шье арьяатан гэжэ тоот...

(Шэтын областиин ... заводой районой Б... гай Бадмаев Цэрэн... рооһоо абтаба).

ХОЁРДОХИ ПАРТИ ТЭНСЭЛГЭЭР ДҮҮРЭБЭ

Дэлхэйн эхэнэр шатаршадай түрүү һуури эзэлэлгээр Нона Гаприндашвили Анна Кушнир хоёрой хойшолуулагдаһан хоёрдохи партиин наадалга тэнсэлгээр дүүрэбэ. Партиин хойшолуулагдахада дэлхэйн чемпионой байдал булюу хэбэртэй байһан.

Шатаршад гэртээ шэнжэлгэ хэһэнэйнгээ удаа тус партинь тэнсэлгээр дүүрэхэ гэһэн тобшолол гаргаад, хоёрдохи наадаяа үргэлжэлүүлэнгүй, тэнсэһэн дээрэ тоолобо. Хоёрдохи наадалгын удаа 1,5:0,5 гэһэн тоотойгоор Кушнир түрүүлжэ ябана.

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУД...

Типография Управ... чати при Совете ... БурАССР
Н-00485